

An alwa' t'ilab xin dhutsám na Markos

Na Juan xu pujax u t'iltsix ban chabál xon ti yab k'wajtsidh

(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Enché' ti k'wajat dhutsadh xan ti tujeý an alwa' t'ilab k'al tin kwenta xowa' in t'aja' na Jesukristo, nin Chakámil na Dios.

² An t'iltsix Isaías in jilám dhutsadh xowa' na Dios in utsa' nin Chakámil. Enché' tin jila' dhutsadh:

Ne'ech ku aba' nu abatwálejil abal ka okxin xon ti ne'ech ki ulich.

Jajá' ne'ech ti ki t'ojojontsi an ti bél.

³ Ach'at in káwintal jun xita' ban chabál xon ti yab k'wajtsidh ani xu káw, in ulal kawidh enché':

Ka t'ojojontsíchtsik tin bélil an Ajátikláb.

“Ka júna'ichtsik jun i xe'chintaláb alwa'; abal anchan', ki k'wajáchtsik t'ojojodh tam ka tsích an Ajátikláb.”

⁴ Anchan' ti támun tam ti ulich na Juan ban chabál xon ti yab k'wajtsidh. In pujyal taja' an atiklábtsik ani in utsál abal kin jila'ichtsik ti walablom. In utsál ka pujanichtsik abal ka pakwlantsatich tin walastalábiltsik k'al na Dios.

⁵ Ejtal xu k'wajíltsik ban bitsow Jerusalén ani xu k'wajíltsik jeye ban kwentsaltsik xu tak'nal ban chabál xi Judea, u k'aleltsik kin axtsi xowa' in

ulal na Juan. Tam kin lujutsik nin walastalábil, u pujoyábichtsik tám k'al na Juan ban walja' Jordán.

⁶ Na Juan u xeketlinal k'al i xeketláb xi t'ajadh k'al in xi'íl an ko'nél xu bijyáb kameyo ani in wik'ál nin tsukul k'al i ót'. Nin k'apwál, ja'ich an pich'ich' ani an alte' chi'ik. ⁷ Jajá' u t'ílsix enché':

—Wé'ich u k'ibel ka ulich jun i inik xin ko'ol más i awiltaláb ké naná'. Naná' yab xata' u éy nibal abal kin kutpan ku wiltsi tin wik'áb nin pajab.

⁸ Naná' tu pujoyámaltsik k'al i ja', por Jajá' ne'ech ti ki pujoytsik k'al an T'okat Ejattaláb.

Tam ti pujoyat na Jesús

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Tam ti jachan' i k'ij, kale na Jesús ban bitsow Nasaret, xu tak'nal ban chabál xi Galilea ani ulich ban walja' Jordán. Taja' ti pujoyat k'al na Juan.

¹⁰ Tam tu kalelich ban ja', na Jesús in chu'u ti jak'pin an walk'i' ani in chu'u an T'okat Ejattaláb ti pa'íl jelti jun i kuku' ani buxkan tin éb Jajá'.

¹¹ Ach'atmé tám jun i káwintaláb tú' walk'i'. Xu káw in ulu enché':

—Tatá' tu Chakámil ani tu k'anidhál t'ajat. In kulbél t'ajat k'al Tatá'.

Taktamiyat na Jesús k'al an lej at'ax

(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Tayíl, ijtsiyat na Jesús k'al an T'okat Ejattaláb abal ka k'ale ban chabál xon ti yab k'wajtsidh.

¹³ K'wajay taja' chab inik a k'ítsá akal i k'ij xon tu k'wajíl an padhumtsik. Taja', tá' jeye ti k'wajat an lej at'ax abal ka taktamiyat k'ál na Jesús ani ta' jeye ti k'wajat i t'okat abatwáletsik xu t'ójontsáb k'ál na Jesús.

*Na Jesús in tujúch Galilea nin t'ojlábil
(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)*

¹⁴ Tayíl, tam ti balidhich na Juan ban wik'axte', na Jesús k'ale Galilea. In t'ila' taja' an alwa' t'ilab xin ulal xan tu tak'ix na Dios. ¹⁵ In ulu enché':

—Xo' in bajúch xowk'i ne'ech ka tujéch ti tak'yáb an iniktsik k'al na Dios. Ka jila'ichtsik ta walablom ani ka bela'ichtsik an alwa' t'ilab.

Na Jesús in kaniy abal ti exóbal ché' i jixom to'oltsik

(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)

¹⁶ Jun i k'ij ne'ech ti belal na Jesús tin waltsik an pujal xi Galilea ani in chu'u na Simón junax k'al nin kidháb Andrés, xi k'wajat in pet'nálsik nin jixáb an to'ol ban ja', kom jajá'tsik u jixom to'ol.

¹⁷ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Wana ta exóbal k'al Naná'. Tatá'tsik i jixom to'ol, por xo' ne'ech tu ok'tsi xan ti ka ali y an atiklábtsik xi ne'ech ti kin bela'.

¹⁸ Jik'atk'i tin jila'tsik nin jixáb an to'ol ani in wéwna'tsik na Jesús.

¹⁹ In óntsi tám ti belal ani in chu'u na Jakobo junax k'al nin kidháb Juan. Jajá'tsik u chakámláb k'al na Sebedeo ani k'wajattsik jeye balidh bin tanil ti pats'k'ux tin jixáb an to'ol. ²⁰ In kaniytsik jeye abal ka junikná k'ál. In jila'tsik tám nin táta' Sebedeo ban tan k'al an t'ojnaltsik ani k'aletsik k'al na Jesús.

*Jun i inik xi ochadh k'al i at'ax ejattaláb
(Lk. 4:31-37)*

²¹ K'aletsik tám ban bitsow Kapernaúm ani tam tin bajúch nin k'ítsájl an koyóxnich, na Jesús ochich ti ok'tsix ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb.

²² Labantsik t'ajat xin ach'a' xan tu ok'tsix na Jesús abal u ok'tsix k'al yantam i awiltaláb ani yab jelti an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ²³ Tá' jeye ti k'wajat altá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, jun i inik xi ochadh k'al jun i at'ax ejattaláb ani dhájaxin kawidh enché':

²⁴ —¿Jant'éy a lé' k'al wawá', Jesús xi Nasaret? ¿I tsi'nekxe' abal ti ku k'ibdha'? Naná' tu exlál ani u cho'ób ke Tatá' i T'okat Chakámláb k'al na Dios.

²⁵ K'wiyán tám enché' an at'ax ejattaláb k'al na Jesús:

—¿Ki chamk'an ani ki kale ba jeché' an inik!

²⁶ An at'ax ejattaláb in wipipindha' chapik an inik, dhájan kawidh ani támk'i ti kale ba jachan' an inik. ²⁷ Ejtal an atiklábtsik laban t'ajat ani u útsáxtsik enché':

—¿Jant'éy in lé' kin ulu jeché' xowa' támun? ¿Jant'óm ít ok'tsixtaláb xin ok'tsixnál? ¿Abal Jajá' in ko'ol i awiltaláb kin utsal' ka kale an at'ax ejattaláb ani u axtsinal!

²⁸ Ejtal xowa' in t'aja' na Jesús, jik'atk'i ti cho'óbná k'al ejtal xu k'wajítsik ban pulek chabál xi Galilea.

Na Jesús in jeldhantsi tin mím na Pedro

(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)

²⁹ Tam ti kaléchtsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, na Jesús k'ale bin k'imá' na Simón ani na Andrés, junikná k'al na Jakobo ani na Juan.

³⁰ Nin mím na Simón ta' ti kwachat abal u k'ak'éI ani utsan na Jesús, ke an mímláb u ya'ul. ³¹ Ochich tám xon ti k'wajat an ya'ul, in téyna' bin k'ubak ani in dhaya'. Tsusbél ti wék'on an k'ak'lách. Tayíl,

k'apundhá na Jesús k'al an mímláb ani an junkilt-sik jeye.

*Na Jesús in jeldha' yán i ya'ultsik
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)*

³² Tam ti ochenekich na k'ítsá ani jik'wchinékich, júntsin xon ti k'wajat na Jesús ejtal an ti ya'ultsik ani ejtal jeye xi ochadh k'al i at'ax ejattalábsik. ³³ Ejtal an atiklábsik xi ba jachan' an bitsow, junkun tin tamét in wi'lébil an atá. ³⁴ Jeldhá k'al na Jesús yán i ya'ultsik k'al xowa'kich i yaw'láchtsik xin ko'ol ani káldhantsat jeye yán ti at'ax ejattaláb xi k'ál ti ochadhtsik. Na Jesús u exláb k'al an at'ax ejattalábsik, jaxtám na Jesús yab in walka' kin ulutsik xitam já' jeye Jajá'.

*Na Jesús xe'chin kin t'ila' an alwa' t'ilab ban
chabál xi Galilea
(Lk. 4:42-44)*

³⁵ Tam ti jun tsudhelom, bél t'ajat jik'wax ti ch'akay na Jesús. Kale ban bitsow ani k'ale ti ól walte' xon ti yab k'wajtsidh. ³⁶ Tayíl, na Simón k'ál nin juniktsik k'ale kin aliy na Jesús putálk'i. ³⁷ Tam tin ela' na Jesús, in utsa'tsik enché':

—Ejtaltsik exom ti ayal.

³⁸ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Wana ki álna' an píl kwentsaltsik xi utat abal ku t'ílsitsik jeye an ti alwa' t'ilab, pos ja'ich tin tsi'nek teché' ti k'ay'lá.

³⁹ Anchan' ti xe'chin na Jesús ti t'ílsix ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb putálk'i Galilea ani ti káldhantsix an ti at'ax ejattalábsik.

Na Jesús in jeldha' jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít'

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

⁴⁰ Utukná tám na Jesús k'al jun i inik xu ya'ul k'al an k'wajat at'ax t'ít', tudhlan tin tamét na Jesús ani in utsa' enché':

—Max a lé', ne'ech ka ejto ti kin jeldha' k'al jeche' an yaw'lách xu ko'ol.

⁴¹ Na Jesús in yajnantsi an ya'ul, in taka' ani in utsa' enché':

—U lé' ani xo' i jeléché.

⁴² Támk'i ti wék'on ejtal an k'wajat at'ax t'ít' ani jilk'on jelnek an inik. ⁴³⁻⁴⁴ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Yab xita' ka óltsi xowa' tu t'ajtsi. Tokot ki k'ale xon ti k'wajat nin pále'il an israelitatsik abal ki chu'tat ani ka k'wajbantsi na Dios an ti pik-bantsixtaláb jelt xan tin ulúmal na Moisés abal kin cho'óbná' ejtaltsik ke i jeléché.

⁴⁵ Por tam ti k'aléché an inik, in tuju kin t'íltsi xita'kich xowa' t'ajtsin k'al na Jesús. Putálk'i tin t'íla'. Jaxtám na Jesús yabich in ejto ka xe'chin tametláb ba ni jun i bitsow. U jilk'onon xon ti yab k'wajtsidh, por bék'i u utukná' k'al an atiklábtsik xi tál putálk'i.

2

Na Jesús in jeldha' jun i inik xi yab in ejtawal ka yoyon

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Tayíl, tam ti wat'enekich cháb óx a k'ítsá, witsiy juní na Jesús ban bitsow xi Kapernaúm. Tam ti cho'óbná' abal ta' ti k'wajat ban atá xon tu kubél,

² jik'atk'i ti junkun yán i atiklábtsik ke nibalich ejtidh tin tamét in wi'lébil an atá ani Jajá' in t'íltsaltsik tin káwintal na Dios. ³ Ulich tám i iniktsik xin tsi'dhál jun i ya'ul inik xi yab in ejtawal ti belal. Kitámte tu tsi'dháb bin chayté'il k'al ché' ti éb. ⁴ In lé'wi'ik kin ódha'tsik altá xon ti k'wajat na Jesús, por yab in ejtotsik abal ta' ti k'wajat yán i atiklábtsik. Xowa' in t'aja'tsik tám, k'adhiytsik tin éb an atá ani in wixk'intsi wé' tin jujúl. Taja' tin ódha' ani tin pa'ba' an ya'ul k'al nin chayté'il asta xon ti k'wajat na Jesús. ⁵ Tam ti na Jesús in chu'u xant'éy in t'aja'tsik, in cho'óbna' abal u belnal k'al jajá'tsik; jaxtám tin utsal' enché' an inik:

—Ja'úb, na walastalábil pakwlantsidh ti k'wajat.

⁶ Tá' jeye ti buxutsik cháb óx i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés xin chalpayaltsik enché': ⁷ “¿Jant'ók'i tu káw yab alwa' jeché' an inik? Abal u káw jelti max u Dios. Tokot a Dios in ejtawal ti pakwlantsix an ti walastaláb.” ⁸ Por na Jesús in cho'óbna' xant'éy u chalpantsáb k'al an ok'tsixtsik ani in utsal'tsik enché':

—¿Jant'ók'i tin chalpantsal anchan'? ⁹ ¿Jowa' más yab t'ojláb ku utsal' an ya'ul: “Na walastalábil pakwlantsidhich ti k'wajat”, o ku utsal': “Ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki beley”? ¹⁰ Pos ne'ech tu xalk'antsitsik ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb teché' ti chabál abal ku pakwlantsi i walastalábtsik.

Utsan tám enché' an ya'ul k'al na Jesús:

¹¹ —Ki ch'akay, ka dhaya' na chayté'il ani ki k'aléch ta k'imá'.

¹² Ch'akay tám an inik, in dhaya' nin chayté'il ani kaléch tám tin tamét ejtal an atiklábtsik. Ejtal xi taja'tsik ti k'wajat, laban t'ajat, in pubédhantsaltsik tin bij na Dios ani in ulaltsik enché':

—Yab jayk'i i chu'úmal jun xata' jelti jeché'.

Na Jesús in kaniy na Lebí xu bijyáb jeye ta Mateo abal ka k'ale ti exóbal k'al Jajá'

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

¹³ Tayíl, witsiy juní na Jesús bin waltsik an pujal ani tam ti an atiklábtsik utey xon ti Jajá' k'wajat, in ok'tsitsik. ¹⁴ Tam ti exomich ti wat'el ban bél, in chu'u jun i inik buxúl xon tu bach'wáb an jalbix-taláb abal an chabál xi Roma. An bach'k'ul tumín in bij ta Lebí, nin kwitólil na Alfeo. Utsan enché' k'al na Jesús:

—Wana ta exóbal k'al Naná'.

Ch'akay tám na Lebí ani in wéwna'.

¹⁵ Tayíl, na Jesús k'wajat ti k'apul bin k'imá' na Lebí junax k'al nin exóbaliltsik, k'al yán i bach'k'ul jalbixtaláb ani k'al an walablomtsik kom yán xita' k'ál ti wéwnadh. ¹⁶ Por an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ani an fariseotsik, tam tin chu'u ti k'apul na Jesús junax k'al an walablomtsik ani k'al an bach'k'ul jalbixtaláb, in konoy enché' an exóbaltsik:

—¿Jant'ók'i tu k'apul na Ok'tsíxal k'al an bach'k'ul jalbixtaláb ani k'al an walablomtsik?

¹⁷ Tam ti na Jesús in ach'a' xowa' in ulutsik, in utsa'tsik enché':

—Xu ya'ul, ja'ich nin yéntsals an ilálix; xi yab u ya'ul, yab in yéntsals. Anchan' jeye, an walablomtsik ja'ich xita' tin yéntsals. Jaxtám, Naná' yab in

tsi'nek ku aliy xi xe'echtsik lujat, in tsi'nek ku aliy xi walbidhtsik abal ki jila'ichtsik ti walablom.

*Konyat na Jesús k'al tin kwenta an k'ílixnich
(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)*

¹⁸ Jun i k'ij, tam ti nin exóbaliltsik na Juan k'ílin ani nin exóbaliltsik jeye an fariseotsik, ulich cháb óx i atiklábtsik xon ti k'wajat na Jesús abal ka konyat enché':

—¿Jant'ók'i tu k'íl an fariseotsik, nin exóbaliltsik jeye na Juan ani na exóbaliltsik yaba'?

¹⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Awxe' ne'ech kin ejto ka k'ílintsik xi kanidh ba jun i tomkixtaláb tam bél k'wajat an tomkinél inik k'al jajá'tsik? ¡Yaba! ²⁰ Por ne'ech kin bajaw an k'ij tam an tomkinél inik ne'ech ka wixk'intsat ani ne'chich jeye tám ka k'ílintsik.

²¹ 'Yab xita' in pats'k'uyal i k'ej xeketláb k'al jun peje' i ít k'udhk'um; pos an ít k'udhk'um, u muchel ani in mich'ál más an k'ej k'udhk'um. ²² Nibal u balyáb an ít yajtsik uxnél ban k'ej ót' balixtaláb; pos max ka t'ajan anchan', an ít yajtsik uxnél in mich'ál an k'ej ót' balixtaláb, ne'ech tám ka wak'lan an yajtsik uxnél ani an ót' balixtaláb u k'ibchonal. Jaxtám ti yejat ka balyat an ít yajtsik uxnél ban ít ót' balixtaláb abal chablam yab ka k'ibchon.

An exóbaltsik in pu'wal i trigo tin k'ítsájl an koyóxnich

(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

²³ Jun i sábadó, xi ja'ich nin k'ítsájl an koyóxnich, na Jesús xe'ech ba jun i aleláb xon ti t'ayadh i trigo ani nin exóbaliltsik in tuju kin pu'u an trigo abal

kin k'apu. ²⁴ Utsan tám enché' na Jesús k'al an fariseotsik:

—Ka tela', ¿jant'ók'i tin t'ajál i t'ojláb na exóbaliltsik xi yab alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájil i koyóxnich?

²⁵ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' jayk'i a ajyámaltsik xowa' in t'aja' na Dabid junax k'al nin juniktsik tam ti bél ejat na Abiatar, nin ok'lékil an pále'tsik? K'a'aytsik t'ajat ani yab in ko'ol xata' kin k'apu. ²⁶ Jaxtám ti ochich na Dabid ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in k'apu an pan xi pikbantsidh na Dios maske yab jajá' in bijtsíl kin k'apu. Tokot in bijtsíl kin k'apu an pále'tsik. Na Dabid yab u pále', por in k'apu jachan' an pan ani in pidha' jeye nin juniktsik.

²⁷ Utsantsik jeye enché':

—Na Dios in jila' nin k'ítsájil an koyóxnich abal tin alwa'bíl an iniktsik ani yab abal kin kó'oy jelti jun i t'ojlixtaláb. ²⁸ Jaxtám, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, u ko'ol i awiltaláb abal ku ulu xowa' alwa' ka t'ajan tam in k'ítsájil an koyóxnich.

3

An inik xi teytemadh nin k'ubak

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Tayíl, ochich juní na Jesús ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani taja', ta' jeye ti k'wajat jun i inik xi mulkanék in k'ubak. ² Tá' jeye ti k'wajat i atiklábtsik ti kwáchix abal u le'náb ka chu'tat max na Jesús kin jeldha' an ya'ul tin k'ítsájil an koyóxnich, pos max kin jeldha', in chalpayaltsik

tám kin ólna'. ³ Utsan tám enché' k'al na Jesús an inik xi mulkanék nin k'ubak:

—Ki kubey nú' junax ch'ejel.

⁴ Utsan tám enché' an atiklábtsik k'al na Jesús:

—¿Jant'éy alwa' ki t'aja' tam in k'ítsájl an koyóxnich? ¿Ki t'aja' xowa' alwa' o xowa' yab alwa'? ¿Alwa'xe' ki jeldha' an ya'ultsik o ki walba' ka chemech?

Por yabtsik in ela' xan ti ka tók'on. ⁵ Na Jesús chakuy ani t'e'pin tam tin teloloy xi ta' ti bukúl abal yabtsik t'ajat in lé' kin exbay. In utsa' tám enché' an inik xi mulkanék nin k'ubak:

—Ka lujku na k'ubak.

In lujku tám ani jeley. ⁶ Kaletsik tám an fariseot-sik ani k'ale ti junkunal k'al in kidhtal na Erodes abal kin chalpaytsik junax xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús.

Junkun yán i atiklábtsik bin wál an pujal

⁷ Por na Jesús k'ale bin wál an pujal junax k'al nin exóbaliltsik ani wéwná k'al yán i atiklábtsik xi tál Galilea. ⁸ Tam ti cho'óbná ke na Jesús in t'ajál an pakdha' labidh labandhaxtaláb, ulich tám xon ti Jajá' k'wajat yán i atiklábtsik xi tál Judea ani xi tál Jerusalén, xi tál Idumea, xi tál tin ejtsím kalel k'ítsá k'al an walja' Jordán ani xi tál jeye ban chabál xi Tiro ani Sidón. ⁹ Jaxtám na Jesús tin utsa' nin exóbaliltsik abal kin kó'oy t'ojojodhich jun i tan xon ti ka balin max ka nich'ok'ná k'al tin kwenta nin yaníl an atiklábtsik. ¹⁰ Kom yánich xita' in jeldhámal, ejtal an ya'ultsik tokot u níxk'áxtsik abal in lé' ka utey kin taka' na Jesús. ¹¹ Tá' jeye ti k'wajat xi ochadhtsik k'al i at'ax ejattalábtsik. Tam ka

chu'tat na Jesús k'al jajá'tsik, u tudhlanal tin tamét na Jesús ani u dhajnal t'ilomtsik chapik enché':

—¡Tatá' i Chakámláb k'al a Dios!

¹² Por utsantsik abal yab kin ulu xitam já' jeye na Jesús.

*Na Jesús in takuy xi lajucháb an abatwáletsik
(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)*

¹³ Tayíl, k'adhiy na Jesús ba jun i ch'én ani in kaniytsik xita' Jajá' in le'na' abal ka junikná k'ál. Tam ti ulichtsik xon ti Jajá' k'wajat, ¹⁴ in takuy tám lajucháb i iniktsik abal ka xe'chin k'al Jajá' ani abal kin aba'tsik kin t'ila' an alwa' t'ilab. ¹⁵ In pidha'tsik ti awiltaláb abal kin jeldha' i ya'ultsik ani kin káldha' i at'ax ejattalábsik. ¹⁶ Jé' k'wajat nin bij xi lajucháb in takuy: Jún u Simón xin bijiy jeye ta Pedro, ¹⁷ na Jakobo k'ál nin kidháb Juan, xu chakámlábsik k'al na Sebedeo. Jeché' cháb in bijiy jeye ta Boanerjes. Jeché' an bijláb in lé' kin ulu, in chakámiltsik i junkiláb. ¹⁸ Na Andrés, na Felipe, na Bartolomé, na Mateo, na Tomás ani na Jakobo, xu chakámláb k'al na Alfeo. Na Tadeo ani na Simón; jeché' na Simón ja'ich xu tak'nal k'al an junkunél xu bijyáb kananista. ¹⁹ Takwyat jeye na Judas Iskariote, xi tayíl pidhnaxin an ta Jesús abal ka chemdhá.

U usnal na Jesús ke in ko'ol in cháp an at'ax ejattaláb

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Tayíl, ochich na Jesús ba jun i atá junax k'al nin exóbaliltsik. ²⁰ Junkun juní yán i atiklábtsik ke asta nibalich u jolk'anal ti k'apul na Jesús ani nin exóbaliltsik. ²¹ Tam tin cho'óbna'tsik jeché' nin at

kidhtal na Jesús, k'ale ti ik'táb abal in chalpayaltsik max olmanék na Jesús.

²² Ulich jeye an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios, xi tálsik Jerusalén ani in ulaltsik enché':

—Jeché' an inik k'wajat teykómte k'al an lej at'ax, nin ok'lékil an at'ax ejattalábsik ani k'al tin cháp an lej at'ax tin káldhál an at'ax ejattalábsik.

²³ Jaxtám tin kaniy na Jesús ka utey xon ti Jajá' k'wajat xin ulutsik anchan'. In wiltsitsik tám cháb óx ti káw abal kin exbay an tsubaxtaláb, in utsa'tsik enché':

—¿Janti ne'ech kin ejto an lej at'ax kin káldha' tinbá' xi k'wajat bin itsích an iniktsik? ²⁴ Max an atiklábtsik xu tak'nal ba jun i bitsow ka k'é'áxin kwene' ti kwene' ani ka péjéxin k'al in at kidhtal, jachan' an bitsow ne'ech ka taley. ²⁵ Aní jeye, max xu k'wajílsik ba jun i atá ka péjéxintsik, ne'ech ka k'é'áxin. ²⁶ Max an lej at'ax ka k'wajay ti péjéx k'al in at at'ax, yabich ne'ech kin ejto ti ok'lek. Ne'ech ka ok'on nin awiltal.

²⁷ 'Ni jun xita' ne'ech kin ejto ka ochich bin k'imá' jun i likat inik ani kin k'ántsi xowa' in ko'ol max yab kin wik'a' ok'ox. Tokot ne'ech kin ejto kin k'ántsi xowa' in ko'ol max kin wik'a' ok'ox.

²⁸ 'Tsubax tu utsálsik, ke na Dios ne'ech kin pakwlantsi ejtal tin walab an iniktsik ani an at'ax odhbijixtaláb jeye xu usnal. ²⁹ Por xita' kin odhbi-jiy an T'okat Ejattaláb, yab jayk'i ne'ech ka pakwlantsat k'al na Dios; ne'ech ka jilk'on walbidh malilí i k'ij.

³⁰ Anchan' tin ulu na Jesús kom u usnal ke Jajá' in ko'ol jun i at'ax ejattaláb.

*Nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús
(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)*

³¹ Ulich tám nin nána' ani nin kidhábsik na Jesús, in abna' ka kantsin an ta Jesús ani jajá'tsik jilk'on eléb. ³² Utsan tám enché' na Jesús k'al xi ta' ti buxutsik wililíl xon ti Jajá' k'wajat:

—Na nána' ani na kidhábsik ta' k'wajat nú' eléb ani ti ayal.

³³ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—¿A exlátsikxe' xita' já' nu nána' ani nu kidhábsik?

³⁴ In tela' tám xi ta' ti buxutsik wililíl ani in ulu enché':

—Jeché'tsik ja'ich xi k'wajattsik jelti nu nána' ani jelti nu kidhábsik. ³⁵ Pos xita' in t'ajál xowa' in lé' na Dios, jachan' ja'ich nu kidháb, nu ixám ani nu nána'.

4

*An junbaxtaláb k'al tin kwenta an óm inik
(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)*

¹ Jun i k'ij, na Jesús tujeý juní ti ok'tsix bin wál an pujal, junkun yán i atiklábtsik xon ti Jajá' k'wajat ani wiliyat. Jaxtám ti balin na Jesús ba jun i tan xi k'wajat ban pujal ani buxkan, an atiklábtsik jilk'on tin wál an pujal. ² In ok'tsitsik tám yán xata', por k'al i junbaxtalábki. Tam ti exomich in ok'tsal, in utsa'tsik enché':

³ —Ka ach'a'tsik jeché' an junbaxtaláb xi ne'ech tu t'iltsi: Jun i k'ij, kale jun i inik ti búk'ul iyaláb bin ale. ⁴ Tam ti exomich in buk'wal an iyaláb, taltsik kwajlan ban bél, ulich an ch'ichintsik ani in k'apu. ⁵ Taltsik an iyaláb, kwajlan ban t'ujublom

xon ti yab lej owtsik an lukuk ani jik'at ti ixk'an. ⁶ Por tam ti yajbé an k'ak'al, bat'ey ani kom yab owtsik tin ko'ol nin ibíl, wayey. ⁷ Taltsik an iyaláb kwajlan ban k'ídhom, pakey an k'ídhitsik ani in paxk'iy an t'ayabláb ani yab xata' in kó'oy. ⁸ Por taltsik an iyaláb kwajlan xon ti alwa' an chabál, ixk'an, pakey ani labey t'ajat. Taltsik, k'al jún tokot an iyaláb xi t'ayan, in kó'oy jun inik láju itsixlek; taltsik, ox inik ani taltsik, bo' inik.

⁹ In utsa'tsik tám enché' xi ta' ti k'wajattsik:

—Xita' in ko'ol nin och'oxtal alwa', kin exbay xowa' u ulal.

*Xant'ók'i tu ok'tsiox na Jesús k'al i junbaxtalábki
(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)*

¹⁰ Tayíl, tam ti jilk'onich kwetém na Jesús, konyat k'al xi ta' ti k'wajattsik jeye k'unat junax k'al xi lajucháb an exóbaltsik xant'éy in lé' kin ulu jachan' an junbaxtaláb xin ulu. ¹¹ Utsantsik enché':

—Tatá'tsik, ti pidhál na Dios ka cho'óbna' xowa' in ko'ol yab tejwa' k'al tin kwenta xan ti Jajá' tu tak'ix. Por xi yabtsik tin belál, tokot u ok'tsalsik k'al i junbaxtaláb. ¹² Abal anchan', maske in chu'taltsik, por jáyk'i max yab in chu'tal; in ach'álsik, por yab in exbayal. Anchan' yab ne'ech ka uteytsik k'al Naná' abal ku pakwlantsi tin walastalábiltsik.

*Na Jesús in wila' xant'éy in lé' kin ulu an junbax-
taláb k'al tin kwenta an óm inik
(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)*

¹³ Utsantsik jeye enché':

—¿Yab a exbayaltsik jeché' an junbaxtaláb? Pos max yab a exbayaltsik, ¿jan ti ne'ech ka ejto ka

exbaytsik xi más an junbaxtaláb? ¹⁴ An inik xu búk'ul iyaláb, in junwal jelti xin t'ilál nin káwintal na Dios. ¹⁵ Xowa' u támnal k'al taltsik an atiklábtsik xin ach'ál nin káwintal na Dios, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan ban bél. Tam in ach'ámalich, u utuknáb k'al an lej at'ax ani u t'ajnal kin uk'tsi xowa' in ach'ámal. ¹⁶ Xowa' u támnal k'al xi k'e'et an atiklábtsik, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan xon ti yab lej wa'ach an lukuk. In ach'ál nin káwintal na Dios ani in bach'wal k'al i kulbétaláb. ¹⁷ Por eb itsích'í, jaxtám ti yab u owel an kulbétaláb; pos tam kin tamu jun xata' yajtsik o ka at'antsik abal in bach'úmal nin káwintal na Dios, in jilálsik kin bela'. ¹⁸ Xowa' u támnal k'al xi k'e'ettsik, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan ban k'ídhlom. In ach'álsik nin káwintal na Dios, ¹⁹ por u chalpaxtsik t'ajat k'al xowa' in lé'tsik kin t'aja' ani u k'ambiyábsik k'al an tumín abal in chalpayaltsik ke an tumín u k'ijidhmédhom. In lé'tsik jeye t'ajat kin kó'oy ejtal xowa' wa'ach. Jaxtám, max ja'ich tokot in chalpómstik ech'ek'í, in uk'tsal nin káwintal na Dios ani yab u t'ajnal ni jun xata' alwa' ba jajá'tsik. ²⁰ Por xowa' u támnal k'al xi k'e'ettsik, in junwal jelt xan ti támun k'al an iyaláb xi kwajlan ban chabál xi alwa'. Tam in ach'álsik nin káwintal na Dios, in bach'wal ani in belálsik k'al yantam in ejattal. Jeché'tsik in junwal jelti an t'ayabláb xi labey t'ajat. Taltsik, k'al jún tokot an iyaláb xi t'ayan, in pidhna' jun inik láju itsixlek, taltsik in pidhna' ox inik itsixlek ani xi taltsik, in pidhna' bo' inik.

*An junbaxtaláb k'al tin kwenta an tajbaxtaláb
(Lk. 8:16-18)*

²¹ Utsantsik jeye enché':

—¿Awxe' u let'k'oyáb jun i tajbaxtaláb abal ka paxk'iyat k'al jun i kajón o abal ka k'wajbá bin ál i waytaláb? ¡Yaba!! An tajbaxtaláb u let'k'oyáb ani u k'wajbáb t'ek'at abal ka tajbaxin alwa'. ²² Pos yab wa'ach ni jun xata' chinat xi yab ne'ech ka xalk'á tayíl, nibal wa'ach ni jun xata' yab tejwa' xi yab ne'ech ka cho'óbná. ²³ Max a ko'oltsik a och'oxtal alwa', ka exbaytsik xowa' u ulal.

²⁴ Utsantsik jeye:

—Ka kó'oytsik i kwenta k'al xowa' exom a ach'ál. Max wé' i chápláb ka t'aja'tsik abal ka exbay, wé' jeye ne'ech ki pidhantsik ka exbay k'al na Dios. Por max yán i chápláb ka t'aja'tsik, yán jeye ne'ech ki pidhantsik ani más t'ajat ne'ech ki pidhan ka exbaytsik k'al na Dios. ²⁵ Xin exbayaltsik, ne'ech ka tolmiyat más k'al na Dios abal kin exbay; ani xi yab in lej exbayal, ne'ech ka t'ajan kin uk'tsitsik k'al na Dios xowa' wé' in exbayámal.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an iyaláb xu pakek

²⁶ In ulu jeye enché' na Jesús:

—Xan tu tak'ix na Dios in junwal jelti jun i inik xi k'ale ti óm bin ale. ²⁷ Tam ómámadhich, ne'ech tám ka k'aléch ti wayal ani tam ka tsudhey ne'ech ka ch'akay. Ani anchank'i, tsudhél u tajk'anal u wat'el an k'ij. Lejat an iyaláb u ixk'anal ani u pubel, por jajá' yab in cho'ób xan ti. ²⁸ An chabál ja'ich nin ixk'andhál an t'ayabláb ani in pubedhál. Ok'ox u xeknal, u wixnal ani tayíl u walim. ²⁹ Tam kin

bajúch nin yéjnék an t'ayabláb, an dhabal ne'ech tám kin junkuntsích an tin walíl abal in bajúmalich an k'ij ka junkuwat.

An junbaxtaláb k'al tin kwenta in itsích an mostasa

(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)

³⁰ In óntsi ti káw ani in ulu jeye enché':

—Ne'ech jeye tu t'ílsitsik k'e'et ti junbaxtaláb abal tu óltsi xan tu tak'ix na Dios. ³¹ In junwal jelt in itsích an mostasa. Jeché', ja'ich an iyaláb xi más ts'itsik xu t'aynal teché' ti k'ay'lá, ³² por tam t'ayadhich, u ixk'anal ani u pubel más ké xi k'e'et an t'ayablábtsik. In kó'yal t'ajat pakdha' in k'we'él, in kó'yal t'ajat i chalam ani an ch'ichintsik in t'ajál taja' nin pák'w.

Xant'ók'i tu ok'tsix na Jesús k'al i junbaxtaláb

(Mt. 13:34-35)

³³ Anchan' ti ok'tsintsik an ti tsubaxtaláb k'al na Jesús. Yán i junbaxtaláb t'ílsintsik jelti jeché' abal ka ok'tsintsik xantik'i kin ejtotsik kin exbay. ³⁴ Tokot k'al i junbaxtalábk'i tin ok'tsalsik, por nin exóbaliltsik, in wiltsal ejtal xowa' in lé' kin ulu an junbaxtaláb tam k'wajatichtsik kwetém.

Na Jesús in kubdha' ti waw'nal an ik' ani ti múlák' an ja'

(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

³⁵ Tam ti dhamúch jachan' a k'ítsá, in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—Wana ku wat'ey jun pak'e' pujal.

³⁶ In jila' tám an atiklábtsik xi ta' ti k'wajat bin wál an pujal ani k'aletsik k'al an tan xon ti k'wajat balidh. Tá' jeye ti k'wajat i atiklábtsik ba k'e'et i

tantsik ani k'ale jeye kin junikna' na Jesús. ³⁷ Jun jik'towále ti tujej ti waw'nal jun i chapik ik' ani in múlák'indha' an ja'. Ochich an ja' ban tan ke asta wé'ich t'ajat ka ts'utsich an tan k'al an ja'. ³⁸ Na Jesús k'wajat ti wayal ba jun i latsik'láb tin kúx an tan. Bakyat tám k'al nin exóbaliltsik ani utsan enché':

—¡Ok'tsix! ¿Yabxe' a ódhál ti kwenta max ku lupun?

³⁹ Ch'akay tám na Jesús in k'wiya' an ik' ani in utsa' enché' an pujal:

—¡Ki chamk'an! ¡Yabich ki k'uchun!

Támki ti kublan ti waw'nal an ik' ani jilk'on chamamadh t'ajat. ⁴⁰ Utsan tám enché' an exóbaltsik k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i ta jik'éltsik ani jant'ók'i ti yabtsik tin belál?

⁴¹ Jik'eytsik t'ajat ani u útsáxtsik jún ani jún enché':

—¿Jant'om awiltaláb in ko'ol jeché' an inik abal u axtsinal tam kin tawna' an ik' ani an pujal?

5

An inik xi Gadara xi ochadh k'al i at'ax ejattalábtsik

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Ulichtsik tám jun pak'e' pujal ban chabál xin bij Gadara. ² Tam ti na Jesús exomich ti kalel ban tan, ulich jun i inik xi k'wajat ochadh k'al i at'ax ejattaláb. Jajá' tál xon tu jolyáb an chemélomtsik ³ abal taja'ich u k'wajíl; kom wat'ats ti olmanékich, yabich u ejtowáb ka yak'wan, nibal ka wik'an k'al i pat'ál. ⁴ Yantalich wik'tsidh tin akan ani tin k'ubak

k'al i pat'ál, por táyidh in t'apyal ani in mu'wal an pat'ál. K'al ni jun xita' tu ejtowáb ka átá. ⁵ Akal i k'ij u xe'chinal ti dhajnal ban ch'énlom, ban jólimtaláb ani in ch'ojbédhál tinbá' k'al i t'ujub. ⁶ Tam ti ów chu'tat na Jesús, ájlách an inik abal kin utukna' ani tudhlan tin tamét. ⁷ Ani kawidh ti utsan enché' na Jesús:

—Jesús, xi Chakámláb k'al na Dios xi púlek t'ajat, ¿jant'éy a lé' k'al naná'? Tu kontsal k'al tin bij na Dios abal yab ti kin lej wat'pintsi an ti yajtsiktaláb.

⁸ Anchan' tin ulu abal k'wajatich ti usnal enché' k'al na Jesús:

—¡At'ax ejattaláb, ki kale ba jeché' an inik!

⁹ Konyat tám enché' an at'ax ejattaláb k'al na Jesús:

—¿Jan ta bij?

Jajá' tók'on enché':

—Naná' u bij Lejión, kom yán t'ajat tu éb.

¹⁰ Pakabédhá t'ajat na Jesús k'al jún ti éb an at'ax ejattaláb abal yab ka abantsik píl chabál ti k'wajíl.

¹¹ Kom ta' ti xe'ech taja' utat ban ch'én yán i olom ti k'apupúl, ¹² pakabédhá na Jesús k'al ejtal an at'ax ejattalábtsik enché':

—Ti ku walka' ku ochich ban olomtsik xi nú' xe'ech.

¹³ Tok'ontsat tám k'al na Jesús xowa' in konoytsik, kale tám an at'ax ejattalábtsik ban inik ani ochich ban olomtsik. Chab mil xóna' in yaníl an olomtsik, bololól ti k'ale adhik ban ch'én, in pet'na' tinbá' ban pujal ani taja' ti lupuntsik.

¹⁴ Ájláchtsik tám an belkol olomtsik, k'ale ban bitsow ani bin waltsik an bitsow abal kin t'iltsi an atiklábtsik xant'éy támun. An atiklábtsik xu

k'wajíl ba jachan' an bitsow k'aletsik tám kin chu'u xant'éy támnék. ¹⁵ Tam ti ulichtsik xon ti k'wajat na Jesús, chu'tat an inik xi teykómtewi'ik k'al an at'ax ejattalábtsik, buxúlichk'i, zeketlidhich ani juntam anik'ijich. Jik'ey an atiklábtsik xi ulich ti telom. ¹⁶ Xin chu'utsik xant'éy támun k'al an inik xi k'wajati'ik teykómte k'al an at'ax ejattalábtsik ani xant'éy jeye támun k'al an olomtsik, ja'ich k'al ti t'iltsin an atiklábtsik xi ulich. ¹⁷ Tujeý tám ti pakabédhá na Jesús k'al an atiklábtsik abal ka kaléch ba jachan' an chabál.

¹⁸ Tam ti na Jesús exomich ti ochel ban tan, an inik xi teykómtewi'ik k'al an at'ax ejattaláb in pakabédha' na Jesús abal ka júna' jeye k'al Jajá'. ¹⁹ Por na Jesús yab in le'na', tokot in utsa' enché':

—Ki k'aléch ta k'imá' xon ti k'wajat na ja'úbsik, ka t'iltsi ejtal xant'éy ti t'ajtsámal an Ok'óxláb ani xan ti kó'ontsámal ti yajnantsixtaláb.

²⁰ K'ale an inik ani tujeý tám kin t'iltsi an atiklábtsik xu k'wajíl ba xi láju an bitsowtsik xu tak'nal Dekápolis an ti pakdha' labidh labandhaxtaláb xowa' t'ajtsin k'al na Jesús. Tam tin ach'a'tsik xowa' t'iltsin, labantsik t'ajat.

Nin tsidhánil na Jairo ani an mímláb xin taktsi tin k'udhk'úmil na Jesús
(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

²¹ Ochich tám na Jesús ban tan ani tam ti ulich juní jun pak'e' pujal, yán i atiklábtsik junkun wililíl xon ti k'wajat na Jesús. ²² Ulich jun i inik xin bij ta Jairo xu ok'lek jeye ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Tam ti chu'tat na Jesús, tudhlan na Jairo tin tamét ²³ ani pakabédhá enché':

—Nu tsidhánil exomich ti chemel, jala' ka puntsi an ta k'ubak bin t'u'úl abal ka jeley ani yab ka chemech.

²⁴ K'ale tám na Jesús k'al na Jairo ani yán k'ale ti juniknax. K'al nin yaníl an atiklábtsik, u nich'ok'nábich t'ajat na Jesús. ²⁵ Tá' jeye ti k'wajat jun i mímláb xin kidhbayámalich lajucháb i tamub ti ya'ul k'al i lakúmtaláb ani yab u jelél. ²⁶ In wat'námalich t'ajat yajtsik k'al yán i ilálixtsik, in pakúmalich ejtal nin tumínal ti ilálnal, por yab u elábmél; más tokot yaw'láchich. ²⁷⁻²⁸ An mímláb in ach'ámal an pakdha' labidh labandhaxtaláb xin t'ajál na Jesús ani in chalpayal enché': "Max ku ejto ku taktsi tin k'udhk'úmil, ne'ech kin jeley." Jaxtám ti utey tin yaníl an atiklábtsik xi ta' ti tál, in utukna' na Jesús tin kúx ani in taktsi tin k'udhk'úmil. ²⁹ Támk'i ti kublan ti ya'ul ani in cho'óbna' abaljeléch. ³⁰ Na Jesús in ach'a' abal jeley jun xita' k'al an chápláb xin ko'ol, chaw'k'in ani konoxin enché':

—¿Jita' tin taktsi tu k'udhk'úmil?

³¹ Utsan tám enché' k'al nin exóbaliltsik:

—A telálich pé jé' k'wajat yán i atiklábtsik ti k'ich'k'óm, ani ¿bél a konyal xita' ti taka'?

³² Por na Jesús in teloloy putál abal kin chu'u xitam já' na takxinék. ³³ Utey tám an mímláb ani tudhlan tin tamét na Jesús u wipipíl k'al i jík'ib abal in cho'ób xant'éy támnék k'al jajá'. An mímláb in utsa' ejtal na Jesús k'al tin kwenta xowa' in t'ajám.

³⁴ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Mímláb, i jeley abal i belmách. Awil ki k'aléch tsububudh a itsích, i jeléch k'al an yaw'lách xa ko'olwi'ik.

³⁵ Tam ti na Jesús bél k'wajat ti t'ilom, ulich cháb óx i iniktsik xi tál tin k'imá' na Jairo ani utsan enché':

—Na tsidhánil chemech, yabich ka t'ojliy an Ok'tsix.

³⁶ Na Jesús in ach'a' xowa' ulwat ani in utsa' enché' na Jairo:

—Yab ki k'wajay ta chalpax, ka bela' tokot abal Naná' ne'ech ku ejto tu tolmíy.

³⁷ K'ale tám na Jesús k'al na Jairo ani tokot in walka' ka junikná k'al na Pedro, na Jakobo ani na Juan, nin kidháb na Jakobo. ³⁸ Tam ti ulich bin k'imá' jachan' an inik xu ok'lek ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb, in ach'a' abal k'íbalich t'ajat an uk'il ani an dhajal abal chemech an tsidhan.

³⁹ Ochich tám na Jesús ban altá ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ta uk'naltsik ani ta dhajnaltsik? An tsidhan yab chemnek, u wayalk'i ti k'wajat.

⁴⁰ Jajá'tsik in labídhna'k'i tokot na Jesús. Ut-santsik tám k'al na Jesús abal ka kale ejtal eléb, ochich ban altá xon ti k'wajat an tsidhan junkímte k'al an táta'láb, an nána'láb ani xi k'alnek an ti junkiltsik. ⁴¹ In téynantsi tám tin k'ubak an tsidhan ani káwin arameo enché':

—Talita, kumi. Ti tének káw, in lé' kin ulu: Tsidhan, ki ch'akay.

⁴² Támk'i ti ch'akay ani beley jachan' an tsidhan xin ko'ol lajucháb i tamub ani ejtaltsik xin chu'u jeché', labantsik t'ajat. ⁴³ Por utsantsik t'ajat k'al na Jesús abal yab xita' kin t'iltsi xowa' in t'aja' ani utsan kin pidha' ti k'apul an tsidhan.

6

*Tam ti na Jesús k'wajat ban bitsow xi Nasaret
(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)*

¹ Kale tám taja' na Jesús junkímte k'al nin exóbaliltsik ani k'ale ban bitsow xon ti pubenek.

² Tam tin bajúch nin k'ítsájil an koyóxnich, k'ale ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb ani k'wajay ti ok'tsix. K'al yán i atiklábtsik ti axtsin xowa' in ulu ani labantsik t'ajat. U útsáxtsik jún ani jún enché':

—¿Jón' ti k'alnek kin exóbna' jeché' xowa' in ok'tsixnál?

In ulutsik jeye:

¿Jant'om wit'omtaláb xi jeché' pidhnék ani jan tin t'ajál an labidh labandhaxtalábtsik?

³ In ulutsik jeye enché':

¿Yabxe' ja'ich an dhakúm, nin chakámil na María, nin kidháb na Jakobo, na José, na Judas ani na Simón? ¿Yabxe' teché' jeye u k'wajíl nin ixámstik?

Jaxtám tu pojká b ani yab u beltsinal xowa' in ok'tsixnál. ⁴ Por utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Putálk'i tu k'ak'náb jun i t'ílsix, tokotk'i bin chabá l il, k'al nin kidhtaltsik ani k'al xu k'wajíltsik bin k'imá' ti yab u k'ak'náb.

⁵ Ja'ich k'al jeché' tin kwenta ti yab in ejto na Jesús kin t'aja' ni jun i labidh labandhaxtaláb taja' bin bitsówil. Tokot in k'wajba' nin k'ubak bin é b in ók' cháb óx i ya'ulstik ani in jeldha'. ⁶ Laban t'ajat na Jesús abal yab beltsin k'al jajá'tsik. Kale tám taja', k'ale kin loniy an kwentsaltsik xi taja' utat ani in ok'tsitsik.

*Na Jesús in aba' ti t'ílsix nin exóbaliltsik
(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)*

7-8 In junku tám xi lajucháb an exóbaltsik ani in pidha' ti awiltaláb kin káldhantsi ti at'ax ejattaláb xita' k'wajat teykómte k'ál. In aba' chabtsik ti chabtsik abal kin t'aja' xowa' utsan, por tam ti yabél k'alneksik, utsantsik abal yab kin júna' xata' abal an bél; yab kin júna' i morrál, nibal i k'apné, nibal i tumín, tokot kin júna' jun in kwayab. ⁹ Utsantsik ke tokot kin júna' nin pajab xin pajbím ani nin k'udhk'úmil xin k'wajbím, yab kin júna'tsik cháb. ¹⁰ Utsantsik jeye enché':

—Xowa'kich an k'imádh xon ti ki bach'wat, ki k'wajay taja' asta kin bajaw xowk'i ne'ech ki kale ba jachan' an bitsow. ¹¹ Max ki ulich ba jun i bitsow xon ti yab ki bach'wat ani yab ti ki axtsitsik, ki kale, ka tiniy an pojodh xi palenek ba na akan jelti jun i exól abal kin cho'óbna'tsik ke yab alwa' xan ti t'ajtsitsik ani ki k'aletsik tám píl bitsow. Tsubax tu utsálsik, ke tam kin bajaw xowk'i ne'ech an lújundhaxtaláb, an atiklábtsik xi yab ti bach'u xu k'wajílsik ba jachan' an bitsow, más ja' púlek an yajtsiktaláb ne'ech kin bach'u ké an yajtsiktaláb xi ne'ech kin bach'u an atiklábtsik xi k'wajinek Sodoma ani xi Gomorra.

¹² Kale tám nin exóbaliltsik an ti t'iltsix ani in utsál an atiklábtsik abal kin jila'ichtsik ti walablom ani ka utéchtsik ba na Dios. ¹³ Yán t'ajat xin káldhantsitsik ti at'ax ejattaláb xi k'wajattsik teykómte k'ál. Yán jeye i ya'ultsik in majuy k'al i aséyte ani jeley.

*Tam ti chemdhá na Juan xu Pujax
(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)*

¹⁴ An pulek tak'ix Erodes in ach'a' xowa' in t'ajál na Jesús kom putáلك'i tu t'ilnal ejtal xowa' in t'ajál. Jaxtám tin ulu enché':

—Jeché' ja'ich xóna' na Juan xu Pujax, xi chemdhá ani xo' ejnekich ti ít; jaxtám tin ko'ol an awiltaláb abal kin t'aja' an labidh labandhaxtalábsik.

¹⁵ Xi k'e'ettsik in ulal enché':

—Ja'ich an t'iltsix xin bij Elías.

Taltsik in ulal:

—Ja'ich jun i t'iltsix jelti an weje' t'iltsixtsik.

¹⁶ Tam ti na Erodes in ach'a' xowa' in ulal an atiklábtsik, in ulu tám enché':

—Jeché' ja'ich na Juan xu Pujax, xi naná' u abna' ka kotsin tin ók' ani xo' ejnekich ti ít.

¹⁷ Xowa' támnék ja'ich jeché': na Erodes in abnámal ka balyat ban wik'axte' na Juan xu Pujax wik'adh k'al i pat'ál k'al tin kwentak'i na Erodías. Jeché' na Erodías, k'wajat tomkidh k'al na Felipe, nin kidháb na Erodes, por na Erodes junkun k'al jeché' an mímláb ani in t'aja' tin tomtal. ¹⁸ Jaxtám ti utsan enché' na Erodes k'al na Juan:

—Yab t'ajat alwa' abal a t'ajámal ta tomtal na atmúl.

¹⁹ Na Erodías in at'ál t'ajat na Juan ani in lé' kin chemdha', por yab in ejtawal ²⁰ abal na Erodes in cho'ób alwa' ke na Juan, ja'ich jun i lujat inik ani t'okat, jaxtám tin jik'nál. Jaxtám ti yab in walkál ka chemdhá na Juan k'al na Erodías. Maske na Erodes yab in lej exbantsal alwa' xowa' in ulal na Juan, u jilk'onat t'ajat ti chalpax tam in axtsal an tin tak'ixtal k'al yantam i kulbétaláb. ²¹ Por na Erodías in ela' an k'ij abal ka chemdhá na Juan, tam ti

na Erodes in ajíbna' nin tamúbil ani t'ajtsin jun i pulek k'apúxnich an pakdha' awiltaláb, an pakdha' ok'lek soldadotsik ani ejtal an ultaláb t'ójodhtsik xi Galilea. ²² Tam ti exomich an k'apúch, ochich nin tsidhánil na Erodías ani bixmách. Na Erodes ani ejtal xi kanidhtsik, wat'ats tin kulbetna' xan ti bixmách an tsidhan, jaxtám na Erodes tin utsa' enché' an tsidhan:

—Ti kin kontsi xowa' ka le'na' ani ne'ech tu pidha'.

²³ Ani in utsa' lej tsubax enché':

—Ne'ech tu pidha' xowa' ti kin kontsi, maske ti kin kontsi asta junax ch'ejel an chabál xu tak'yal.

²⁴ K'ale tám an tsidhan kin konoy nin nána' ani in utsa' enché':

—¿Jant'éy ku kontsi?

Utsan enché' k'al nin nána':

—Ka kontsi tin ók' na Juan xu Pujax.

²⁵ Witsiy tám dhubatk'i an tsidhan xon ti k'wajat an pulek tak'ix ani in utsa' enché':

—U lé' ti kin pidha' xo'ich balidh ba jun i talab nin ók' na Juan xu Pujax.

²⁶ An pulek tak'ix wat'ats ti t'e'pin tam tin ach'a' xowa' kontsin, por kom yab in le'na' ka jilk'on tidhetál tin tamét an ajíblomtsik, ko'ol in t'aja' xowa' kontsin. ²⁷ An pulek tak'ix in aba' jun i soldado abal ka tsi'dhantsat támk'i tin ók' na Juan. K'ale tám jachan' an soldado ban wik'axte' ani in kotsi tin ók' na Juan. ²⁸ Tsi'dhantsat tám ba jun i talab, pidhan an tsidhan ani an tsidhan in júntsi nin nána'.

²⁹ Tam ti nin exóbaliltsik na Juan in cho'óbna' xant'éy in tamúmal na Juan, k'ale kin dhaytsi tin

putálíl nin t'u'úl ani in júna'ichtsik tám abal kin joliy.

*Na Jesús in k'apundha' bo' mil i iniktsik
(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)*

³⁰ Más tayíl, witsiy an abatwáletsik xon ti k'wajat na Jesús ani in t'íltsitsik xowa' in t'ajámaltsik ani xowa' in ok'tsixnámal. ³¹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Wana xon ti yab xita' u k'wajíl abal ki ejto jun wé' tu koyol.

Anchan' ti utsantsik abal yán an atiklábtsik xu ulel ani xu k'alel ani nibalich u jolk'analtsik ti k'apul. ³² Balintsik tám ba jun i tan ani k'ale xon ti yab xita' u k'wajíl abal kin ejtotsik ka k'wajay kwetém. ³³ Por k'al yán ti chu'tat tam ti k'aléchtsik ani exlá na Jesús abal ta' jeye ti ne'ech. Jaxtám an atiklábtsik xi tál ba putá'k'i an bitsowtsik, adhik ti k'ale xon ti ne'ech ka ulich na Jesús k'al nin exóbaliltsik ani ok'oxtsik ti ulich. ³⁴ Tam ti na Jesús kale ban tan, yánich t'ajat an atiklábtsik ta' ti k'wajat taja'. In kó'ontsi t'ajat ti yajnantsixtaláb abal k'wajattsik jelti borrego xi yab in ko'ol xita' k'ál ti ka beletná. Ani yán xata' ok'tsintsik k'al na Jesús. ³⁵ Tam ti wákléch, utey nin exóbaliltsik ani utsan enché' na Jesús:

—Exomich ti dhamul ani teché' yab xita' u k'wajíl. ³⁶ Ka aba' an atiklábtsik ban atátsik ani ban kwentsaltsik xi teché' utat abal kin ch'a'ay xant'éy kin k'apu, pos teché' yab xata' wa'ach xant'éy kin k'apu.

³⁷ Por tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ka pidha' tatá'tsik ti k'apul.

An exóbaltsik tók'on enché':

—Yab ne'ech ki ejto, pos ne'ech ki yéntsi cháb i bo' inik i denariotsik abal ki ch'ay'tsi ti k'apnéł ejtal jeché' an atiklábtsik.

³⁸ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jáy i pan a ko'oltsik? Ki k'ale ka chu'u.

K'aletsik tám kin chu'u ani tam ti witsiy in utsa' enché' na Jesús:

—I ko'ol bó' i pan ani cháb i to'ol.

³⁹ Na Jesús in aba' nin exóbaliltsik abal kin utsa' an atiklábtsik ka buxkan kwene' ti kwene' ban yax tóm, ⁴⁰ ani buxkantsik tám ti kwene'tsik. Taltsik an kwene' ti bo' inik, an xi k'e'et an kwene' ti chab inik láju. ⁴¹ In bach'u tám na Jesús xi bó' an pan ani xi cháb an to'ol, in tela' walk'i ani in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios. Tam tin t'ajámich jeché', in peja' an pan ani in pidha'ich tám nin exóbaliltsik abal kin pidha' an atiklábtsik. Anchan' jeye tin t'aja' k'al xi cháb an to'ol. ⁴² Ejtaltsik k'apúch asta ajwé ⁴³ ani bél junkuwat lajucháb i éx ts'utsutsik k'al an pejadh pan ani an pejadh to'ol xi jilk'onich. ⁴⁴ Nin yaníl xi k'apúchtsik, bo' mil i iniktsik.

Na Jesús beley bin ebtsik an ja'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Tayíl, na Jesús in aba' nin exóbaliltsik ka balin ban tan ani ka okxin ka k'ale jun pak'e' pujal ban bitsow Betsayda, lejat Jajá' in abál an atiklábtsik ka k'aléch tin k'imá'. ⁴⁶ Tam tin tala' abámich ka k'aletsik, k'adhiy ba jun i ch'én ti ół. ⁴⁷ Tam ti akléch, an tan k'wajatich junax ch'ejel an pujal ani na Jesús jilk'onék kwetém ban chabál. ⁴⁸ Na Jesús in chu'u nin exóbaliltsik ti xaltsix k'al yán i chápláb

abal u nixk'ábsik k'al an chapik ik' ani jaxtám ti yab in ejtoweltsik kin beldha' an tan. Tam ti dhajaw akalich, na Jesús beley bin éb an ja' asta xon talat ti k'wajattsik ani wala' ka jek'wattsik. ⁴⁹ Por tam ti chu'tat ti belal bin éb an ja', an exóbaltsik in chalpay max i labax ani dhájantsik. ⁵⁰ K'al ejtal ti chu'tat ani jik'eytsik t'ajat. Por Jajá' in utsa'tsik enché':

—¡Ka likedha'tsik tabá'! Naná', yab ki jik'eytsik.

⁵¹ Ochichich tám na Jesús ban tan xon ti k'wajattsik ani tsusbél ti kublan ti waw'nal an ik'. Nin exóbaliltsik laban t'ajat ani u jik'éltsik ⁵² abal yabél in exbayámalsik xant'éy in lé' kin ulu tam tin yanedha' an pan, pos yabtsik t'ajat in ejtowel kin exbay.

Na Jesús in jeldha' i ya'ulstik ban chabál xi Jenesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Tam tin wat'na'ichstik an pujal, ulich ban chabál xin bij Jenesaret ani taja' tin wik'a' an tan tin wál an pujal. ⁵⁴ Tokot ti kaletsik ban tan, dhubatk'i ti exlá na Jesús. ⁵⁵ An atiklábtsik xu k'wajíl ba jachan' an chabál, adhiktsik ti k'ale túk'i túk'i abal kin ik'i' an ya'ulstik kwachat ban chayte' ani kin júna' asta xon ti kin ach'a' xe'ech na Jesús. ⁵⁶ Xontik'i ka ochich ban ts'itsik bitsow, ban pakdha' bitsow o ban kwentsaltsik, u pakabédháb abal kin walka' ka taktsin tin waltsik nin k'udhk'úmil k'al an ya'ulstik. Ejtaltsik xita' k'ál tu taknal, u jelél.

7

Xowa' k'ál tu ch'ó'nal ni ejattal
(Mt. 15:1-20)

¹ Utukná tám na Jesús k'al an fariseotsik ani k'al cháb óx i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés xi táłtsik Jerusalén. ² Jajá'tsik in chu'u ke taltsik nin exóbalil na Jesús u k'apul yab t'akadh nin k'ubak, jaxtám ti kawyattsik abal yab in t'aka'tsik nin k'ubak xan ti yejat kin t'aja'. ³ (Pos an fariseotsik ani ejtal xi más an judíotsik, in wewkómstsal tin tak'ixtal nin weje' pakéłiltsik, yabtsik u k'apul max yab kin t'aka' ok'ox nin k'ubak yáníl. ⁴ Tam ka witsiytsik ti ch'a'um, max yabtsik in t'akám nin k'ubak xan ti yejat kin t'aja', yabtsik u k'apul ani yán más xata' xowa' in ujnámalsik in t'ajál. Aníl jeye, in t'akáłtsik an balixtaláb, an pat'ál balixtaláb ani an koytaláb xon tu jedhkanal tam u k'apul.) ⁵ Konyat tám enché' na Jesús k'al an fariseotsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios:

—¿Jant'ók'i na exóbaliltsik ti yab in óntsal kin wéwnantsi tin tak'ixtal ni weje' pakéłiltsik abal u k'apultsik yab t'akadh nin k'ubak?

⁶ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¡K'ambixtsik! Tsubax t'ajat tin ulu an t'ıltsix Isaías k'al tatá'tsik ta kwenta, tam tin dhutsa' enché':

Jeché' an atiklábtsik k'al in wi'k'i tin k'ak'nál,
 por nin ejattal ów t'ajat ti k'wajat k'al Naná'.

⁷ Yab xata' in jalbíl xan tin k'ak'náltsik,
 pos tokot in ok'tsixnáltsik in tak'ixtal i iniktsik.

⁸ Tatá'tsik yab a t'ajál ti k'ij nin tak'ixtal na Dios abal tokot a wéwnál xowa' in t'ajál an iniktsik. A

t'akáaltsik an balixtaláb xa éynáaltsik ka uxna' ani yán más xata' a t'ajáaltsik jelti jeché'.

⁹ In óntsi ti káw na Jesús ani in utsa'tsik jeye enché':

—Yab a t'ajáaltsik ti k'ij nin tak'ixtal na Dios abal a óntsaltsik tokot ka wéwna'tsik xowa' in t'ajál an iniktsik. ¹⁰ Pos na Moisés in ulu enché': “Ka k'ak'na' na táta' ani na nána'”, ani “Xita' kin odhbi-jiy nin táta' o nin nána', yejat ka chemdhá.” ¹¹ Por tatá'tsik a ulal ke jun xita' awil kin utsa' enché' nin táta' o nin nána': “Yabich ne'ech ku ejto tu tolmiy, pos ejtal xowa' u ko'ol u pikbantsámalich a Dios.” ¹² Ani max jun xita' kin utsa' anchan' nin pakéiltsik, a ulaltsik ke yabich tám yejat kin tolmiy. ¹³ Anchan', a t'ajálchtsik jelti max yab xata' in jalbíl nin tak'ixtal na Dios abal tokot a t'ajáaltsik xowa' i jiltsiné k'al na weje' pakéiltsik. Ja'ich tokot a ok'tsixnál ka t'ajan ani jeché' yab in tak'ixtal a Dios. Ani yán más xata' a t'ajál jelti jeché'.

¹⁴ In kaniy tám juní na Jesús ka utey an atiklábtsik ani in utsa'tsik enché':

—Ka ach'a'tsik alwa' xowa' ne'ech tu utsa' ani ka exbaytsik. ¹⁵ An inik yab u ch'ó'nal nin itsích k'al xowa' in k'apal, u ch'ó'nal k'al xowa' yab alwa' in chalpayal tin itsích ani kin t'aja'. ¹⁶ Max a ko'oltsik na och'oxtal alwa', ka exbaytsik xowa' u ulal.

¹⁷ Tayíl, tam ti na Jesús in jila'ich an atiklábtsik ani ochich ban atá, utsan tám k'al nin exóbaliltsik kin wila' an junbaxtaláb xin ulu. ¹⁸ Utsantsik enché':

—¿Yabxe' teye a exbayámaltsik? ¿Yabxe' a cho'óbsik ke ni jun xita' yab u ch'ó'nal nin itsích

k'al xowa' in k'apal? ¹⁹ An k'apné! yab u ochel bin itsích an inik, u k'ale! bin tsukul ani tayíl ne'ech kin wak'la' alte'.

Anchan' tin ulu na Jesús abal kin xalk'a' ke xowa'kich an k'apné! yab tu ch'o'tsal an ti itsích. ²⁰ In ulu jeye enché':

—U ch'ó'nal nin itsích an inik k'al xowa' in chal-payal yab alwa' ani kin t'aja'. ²¹ Pos xowa' k'wajat alk'idh bin itsích an iniktsik, ja'ich k'ál tu t'ajnal kin k'ó'oy an at'ax chalab. K'al jachan' an at'ax chalab, k'ál tu t'ajnal ka junkun k'al xi yab in tomtal. Wa'ach jeye xi yab u tomkinal, u ani' junkunalk'i. Wa'ach xu chemdhax, ²² xu kwé', xi ch'e'ne', xin t'ajtsal ti at'axtaláb xi k'e'et, xu k'ambix, xin jilál tinbá' ka óxná k'al xowa'kich i at'axtaláb, xin telál k'al i chákub xowa' in ko'ol k'e'et, xu t'ilom yab exbadh, xin t'ek'ál tinbá' ani xi yab lujat in chalab. ²³ Ejtal jeché' xowa' yab alwa', u tujél bin itsích an iniktsik ani tam kin t'aja', u jilk'onalich tám ch'o'odh nin itsích k'al an walastaláb.

Belan na Jesús k'al jun i mímláb xi yab u israelita (Mt. 15:21-28)

²⁴ Kale tám taja' na Jesús ani k'ale ban chabál xi Tiro ani Sidón. Tam ti ulich taja', ochich ba jun i atá abal yab in lé' ka cho'óbná max taja' ti k'wajat, por yab in ejto ka chink'on. ²⁵ Abal jun i mímláb xin ko'ol jun in tsidhánil ochadh k'al i at'ax ejattaláb in cho'óbná ke ta' ti k'wajat taja', tsích ani tudhlan tin tamét na Jesús. ²⁶ Jeché' an mímláb yab u israelita, jajá' Sirofenisia in chabá!il. Pakabédhá na Jesús k'al an mímláb abal ka káldhantsat an ti at'ax ejattaláb xi k'ál ti ochadh nin tsidhánil. ²⁷ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Ka walka' ok'ox ka k'apúch an chakamtsik, pos yab alwa' ki k'ántsi ti k'apnéł an chakamtsik ani ki pidha' an pik'o'tsik.

²⁸ Tók'on enché' an mímláb:

—Ajátik, tsubax xowa' a ulal. Xi tál píl bitsow jelti naná' u usnal k'al tatá'tsik abal i junwal jelti an pik'o', por asta an pik'o'tsik xi k'wajat tin ál an mesa, in k'apal xowa' u kwajlanal mu'ax tam exom ti k'apul an chakamtsik.

²⁹ Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Alwa' t'ajat xan ta tók'on; jaxtám, awil ki k'aléch, pos an at'ax ejattaláb kalnekich ba na tsidhánil.

³⁰ Tam ti an mímláb witsiy tin k'imá', in ela' nin tsidhánil kwacháلك'ijich bin waytal abal an at'ax ejattaláb, kalnekich.

Na Jesús in jeldha' jun i inik xi yab u och'ox ani yab t'okat u káw

³¹ Kale na Jesús ban bitsow xi Tiro, wat'ey Sidón, bin chabáłiltsik jeye xi láju an bitsowtsik xin bij Dekápolis ani ulich ban pujal xi Galilea.

³² Uldhantsat taja' jun i inik xi yab u och'ox ani yab in ejtawal ti káw alwa' ani pakabédhá kin k'wajba' nin k'ubak ban inik. ³³ Na Jesús in júna' pílki xon ti yab wa'ach an atiklábtsik ani in xaptsi tin ts'útsbixtal bin xuchuntsik, in tubkay nin k'ubak ani in taktsi k'ál tin lek'áb. ³⁴ In tela' tám walk'i, dhutsutsun asta tin itsích ani in utsa' enché' an inik:

—¡Efata! —Jeché' an káw in lé' kin ulu: ¡Ki jak'pin!

³⁵ Támk'i jachan' ti och'xin an inik ani in ejtóch ti káw alwa'. ³⁶ Utsantsik k'al na Jesús abal yab kin t'íltsi ni jun xita' xowa' in t'aja', por yabtsik in

t'aja' ti k'ij, más tokot in t'ilálsik. ³⁷ Xin ach'álsik, u labnalsik t'ajat ani in ulaltsik enché':

—Ejtal xowa' in t'ajál, alwa' t'ajat; asta xi yab u och'ox in och'xindhál ani an mó'tsik in káwindhál.

8

*Na Jesús in k'apundha' che' mil i iniktsik
(Mt. 15:32-39)*

¹ Tam ti jachan' i k'ij, junkunék yán i atiklábtsik ani tam ti yabich in ko'oltsik xata' kin k'apu, na Jesús in kaniy ka utey nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

² —U yajnantsal t'ajat jeché' an atiklábtsik abal k'wajinekich óx a k'ítsá k'al Naná' ani xo' yabich in ko'ol xata' kin k'aputsik. ³ Max ku aba'ich ka k'aletsik tin k'imá' anchan' yab k'apúmadh, ne'ech ka palmétsik ti bél k'al an k'a'inab abal taltsik owdha' t'ajat ti tál.

⁴ Tók'oyat enché' k'al nin exóbaliltsik:

—¿Por jón' ti ne'ech ki ela' an k'apnéel abal ki k'apundha' teché' xon ti yab xita' u k'wajíl?

⁵ Konyattsik tám k'al na Jesús:

—¿Jáy i pan a ko'oltsik?

Jajá'tsik tók'on enché':

—Búk.

⁶ Utsan tám an atiklábtsik k'al na Jesús ka buxkan chabál. Na Jesús in bach'u tám xi búk an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios, in peja' ani in pidha' nin exóbaliltsik abal kin pidha' an atiklábtsik. ⁷ Tá' jeye tin ko'ol cháb óx i ts'itsik to'ol ani anílk'i jeye tin t'aja' jelt xan tin t'aja' k'al an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios ani in pidha' nin exóbaliltsik abal kin pidha' an

atíklábitsik. ⁸ Ejtal k'apúchtsik asta ajwé. Tayíl, nin exóbaliltsik in ts'utsiy búk i t'oknal k'al in pej mats an k'apné! xi jilk'on. ⁹ Wé'ich xóna' che' mil i atíklábitsik xi k'apúch. Tayíl abanichtsik tám k'al na Jesús abal ka k'aléch. ¹⁰ Balin tám na Jesús ban tan k'al nin exóbaliltsik ani k'ale ban chabál xin bij Dalmanuta.

An fariseotsik in konyal jun i labidh labandhaxtaláb abal ti exól

(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Ulich tám an fariseotsik ani in tuju ti káwlíx k'al na Jesús. Ani abal ka taktamiyat na Jesús, u kontsinal kin t'aja' jun i labidh labandhaxtaláb abal kin xalk'a' ke tsubax lejtal k'al a Dios ti abadh. ¹² Dhutsutsun tám na Jesús tin ejattal k'al yantam i t'e'pintaláb ani in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i tin kontsaltsik ku t'aja' i labidh labandhaxtaláb? Tsubax tu utsátsik, ke ni jun i labidh labandhaxtaláb yab ne'ech ku t'aja' ta tamétsik.

¹³ In jilona'tsik tám taja', balin ban tan ani wat'ey k'al nin exóbaliltsik jun pak'e' pujal.

Nin ok'tsixtal an fariseotsik xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Nin exóbaliltsik na Jesús yab in chalpay kin júna'tsik i pan, jún tokot i pan ta' tin ko'oltsik ban tan. ¹⁵ Tak'yattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ka kó'oytsik i kwenta k'al nin ok'tsixtal an fariseotsik ani k'al nin ok'tsixtal na Erodes xin junwal jelti an jilbédhaxtaláb k'oye.

16 Tujeý tám an exóbaltsik ti útsáx jún ani jún enché':

—¿Awxe' tu utsál jeché' abal yab i tsi'dha' an pan?

17 Na Jesús in cho'óbna' xant'éy in ulaltsik, jaxtám tin utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i ta k'wajat ta útsáxstsik ke yab a tsi'dhám i pan? ¿Yabxe' t'ajat a exbayaltsik? ¿Bélxe' t'ajat t'ojláb ka exbaytsik? 18 A ko'oltsik a wal ani a och'oxtal, ¿por jáyk'i max yabtsik i chu'ux nibal i och'ox! ¿Yabxe' a t'ílómtsik? 19 Tam tu peja' xi bó' an pan abal xi bo' mil an atiklábtsik, ¿jáy i éx a ts'utsiytsik k'al xi jilk'on?

Tók'ontsik enché':

—Lajucháb.

20 Utsantsik jeye enché':

—Ani tam tu mu'u jeye xi búk an pan abal xi che' mil an atiklábtsik, ¿jáy i t'oknaltsik a ts'utsiy k'al xi jilk'on?

Tók'ontsik enché':

—Búk.

21 Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Yabxe' bél a exbayaltsik?

Na Jesús in jeldha' jun i jok'ol ban bitsow xi Betsayda

22 Tayíl, ulichtsik ban bitsow xi Betsayda, tsi'dhantsat na Jesús jun i jok'ol k'al cháb óx i atiklábtsik ani pakabédhá kin taka' jachan' an jok'ol abal ka chu'xin. 23 In lot'ok'na' tám an jok'ol ani in káldha' ban kwentsal. In ijlintsi tin wal an jok'ol, in k'wajbantsi tin k'ubak bin éb nin wal an jok'ol ani in konoy max in chu'talich xata'. 24 An jok'ol chu'xinich tám ani in ulu enché':

—U chu'tal an iniktsik, por jáyk'i i te', por u belaltsik.

²⁵ In k'wajba' tám juní na Jesús nin k'ubak bin éb in wal an jok'ol, chu'xinich tám alwa' an inik ani jelnek alwa' ti jilk'on. Ejtalich tám in chu'tal alwa'. ²⁶ Abanich tám tin k'imá' k'al na Jesús ani utsan enché':

—Yab ki ochich ban kwentsal, nibal xita' ka óltsi xi taja'tsik xant'éy tu t'ajtsi.

Na Pedro in ulu ke na Jesús ja'ich an Kristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

²⁷ Tayíl, k'ale na Jesús k'al nin exóbaliltsik ban kwentsalitsik xi k'wajat wililíl Sesarea, an bitsow xu tak'nal Filipino. Tam ti ne'echtsik ti bél, in konoy enché' nin exóbaliltsik:

—K'al an atiklábtsik, ¿jita' pé tin usnal ke Naná' neye?

²⁸ Jajá'tsik tók'on enché':

—Taltsik in ulal ke Tatá' i Juan xu Pujax, taltsik in ulal ke i Elías xi xe'chinék ti t'iltsix ti weje' ani xi k'e'ettsik in ulal ke Tatá' ja'ich jun ti éb xi k'e'et an t'iltsixtsik.

²⁹ Konyattsik tám juní enché' k'al na Jesús:

—Ani tatá'tsik, ¿jita' ta ulaltsik ke Naná' neye?

Tók'oyat k'al na Pedro ani utsan enché':

—Tatá' i Kristo, xi takudh k'al na Dios abal ta tak'ix.

³⁰ Por utsantsik k'al na Jesús abal yab kin t'iltsitsik jeché' ni jun xita'.

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka chemdhá

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

³¹ Tujey tám ti óltsinaltsik k'al na Jesús xant'éy ne'ech kin tamu Jajá'. Utsantsik enché':

—Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku wat'na' yán xata' yajtsik. Ne'ech kin pojká k'al an pakdha' t'ójodh, k'al an ok'lek pále'tsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Ne'ech kin chemdhá, por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít.

³² Ejtal jeché' tajax t'ajat ti utsantsik, jaxtám na Pedro tin júna' pílk'i na Jesús ani in k'wiya' abal k'wajat in chalpayal ke anchan' ne'ech ka t'ajtsin. ³³ Por na Jesús chaw'k'in kin tela' xi más an exóbaltsik ani in k'wiya' na Pedro enché':

—¡Ki wixk'in teché' lej at'ax! Tatá' yab a chalpayal xan ti na Dios tin chalpayal, tokot a chalpayal xan tin chalpayal an iniktsik.

³⁴ In kaniytsik tám na Jesús ka utey an atiklábtsik ani nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Max jun xita' in lé' ti kin wéwna', yab kin ajay tinbá' ani yab kin ódha' ti kwenta maske ka chemdhá. ³⁵ Pos max jun xita' in lé' kin lo'o nin xe'chintal, ne'ech kin k'ibdha', por xita' kin jila' tinbá' ka chemdhá k'al Naná'k'i tu kwenta ani k'al tin kwenta an alwa' t'ilab, ne'ech kin lo'o. ³⁶ ¿Jant'ó ti alwa' abal jun xita', max kin bajaw kin kó'oy ejtal xowa' wa'ach ban k'ay'lá ani kin k'ibdha' nin ejattal ban k'ibeltaláb? ³⁷ O ¿jant'éy ne'ech kin ejto kin pidhna' an inik abal kin lo'o nin ejattal? ³⁸ Max jun xita' kin tidhena' tin t'ila' ani kin tidhena' jeye kin t'ila' nu ok'tsixtal tin tamét an atiklábtsik xi at'ax ani u walablom xi xo' wa'ach, tám, Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech neye kin tidhebé k'al jajá' tam kin witsiy k'al ejtal

in pulek labidh t'okát nu Táta' ani in junkímte k'al an t'okat abatwáletsik.

9

¹ Utsantsik jeye enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik ke taltsik xi xo' teché' i k'wajat, yab ne'ech ki chemech asta ka chu'utsik ti tak'ix na Dios k'al ejtal nin cháp.

*Tam ti na Jesús in jalk'uy tinbá'
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)*

² Akak a k'ítsá más tayíl, na Jesús junax k'al na Pedro, na Jakobo ani na Juan, k'adhiytsik ba jun i t'ek'at ch'én. Tam ti taja'ich ti k'wajattsik, na Jesús in jalk'uy tinbá'. ³ Nin k'udhk'úmil ch'axk'in ani dhakni'bé t'ajat jelti an chám; dhakni'bé t'ajat, ke ni jun i pak'wtsix xi teché' ti k'ay'lá yab ne'ech kin ejto kin dhakni'bédha' jelt xan ti dhakni'bé nin k'udhk'úmil na Jesús. ⁴ An exóbaltsik in chu'u jeye na Elías ani na Moisés ti t'ilolól k'al na Jesús. ⁵ Utsan tám enché' na Jesús k'al na Pedro:

—Ok'tsux, jalwa' t'ajat abal teché' u k'wajat! Ne'ech ki t'aja' óx i padhel, jún abal Tatá', jún abal na Moisés ani jún abal na Elías.

⁶ Anchan' ti k'wajat ti káw abal jajá' ani nin kidhtaltsik jik'enektsik t'ajat ani na Pedro yab in cho'ób xant'éy k'wajat in ulal. ⁷ Cha'kan tám jun i tokow xon ti jajá'tsik k'wajat ani dhabyattsik, ach'atmé jun i káwintaláb ban tokow ani xu káw, in ulu enché':

—Jeché' ja'ich nu Chakámil xu k'anidhál t'ajat, ka exbantsitsik xowa' Jajá' in ulal.

⁸ Támk'i, tam tin tela'tsik wililíl, yab xita' más in chu'u, tokot kwetém na Jesús.

⁹ Tam ti exomichtsik ti pa'íl ban ch'én, ut-santsik k'al na Jesús abal yab xita' kin t'íltsi xowa' in chu'úmaltsik asta tam Jajá', xi abadh abal ka wenk'on jeye ti inik ka ejech ti ít. ¹⁰ Anchan' tin t'aja'tsik xan ti utsan ani ni jun xita' yab in t'íltsitsik; por jajá'tsik ech'ek'i u kónóx xant'éy in lé' kin ulu tam ti k'wajat in ulal ke ne'ech ka ejech ti ít. ¹¹ In konoytsik tám enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin ulal an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ke yejat ka tsích ok'ox na Elías?

¹² Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax k'ejle ke na Elías ne'ech ka tsích ok'ox ani ne'ech kin lejkiy ti ít ejtal xowa' wa'ach. In ulal jeye an T'okat Dhuslab ke Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech ku wat'na' t'ajat yajtsik ani ne'ech kin pojká. ¹³ Por tsubax tu utsátsik ke na Elías tsi'nekich ani t'ajtsin k'al an iniktsik xan ti ka le'ná, jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab ke ne'ech kin tamu.

*Na Jesús in káldhantsi ti at'ax ejattaláb jun i kwitól
(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)*

¹⁴ Tam ti witsiytsik xon ti k'wajat xi más an exóbaltsik, in chu'u yán i atiklábtsik wililíl xon ti k'wajattsik ani ta' jeye ti k'wajat ti káwlíx k'al jajá'tsik i ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. ¹⁵ Tam ti chu'tat na Jesús, labantsik t'ajat ani k'aletsik adhik ti chapnédhom. ¹⁶ Konyattsik tám k'al na Jesús:

—¿Jant'éy i k'wajat a káwlíxnál k'al jajá'tsik?

¹⁷ Tók'on tám jún xi taja' jeye ti k'wajat:

—Ok'tsix, jé' tu tsi'dhantsámal tu kwitólil abal k'wajat teykómte k'al jun i at'ax ejattaláb ani móbédhats. ¹⁸ Tam ka bajujuyat xontik'i ti xe'ech, u wipipindháb, u dhopopól in ijil, u rech'ech'él in kamab ani u jilk'onat teytemadh. U utsámalich na exóbaliltsik abal kin káldhantsi an ti at'ax ejattaláb por yabtsik in ejtóm.

¹⁹ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—¡Atiklábtsik xi jeché' i k'ij, yab lejtal t'ajat i belomtsik! ¿Asta jowk'i ko'ol kin k'wajay k'al tatá'tsik? ¿Asta jowk'i ko'ol tu kuxuytsik? Ka tsi'dha' teché' an kwitól.

²⁰ Utuntsat tám ani tam ti chu'tat na Jesús k'al an at'ax ejattaláb, wipipindhá tám an kwitól. Kwajlá chabál, t'úlík'in ani u dhopopól in ijil bin wi'.

²¹ Konyat tám an táta'láb k'al na Jesús:

—¿Jáyich i k'ij in ko'ol ti k'wajat anchan'?

Tók'on enché' an táta'láb:

—Asta ti chipíl. ²² Yantalich an at'ax ejattaláb in t'ajám ka kwajlan ba k'amal o ba ja' abal kin chemdha'. Ti ku yajnantsi weye ani ti ku tolmiy max ka ejto.

²³ Utsan tám k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin utsál max ka ejto? Ejtal u t'ájnal max jún u belom lejtal.

²⁴ In ulu tám kawidh enché' an táta'láb:

—In belomich, por ti kin tolmiy neye abal kin belmách más.

²⁵ Tam tin chu'u na Jesús ke exom t'ajat ti junkunal an atiklábtsik, in k'wiya' an at'ax ejattaláb enché':

—At'ax ejattaláb, xa ko'ol jeché' an kwitól u mó' ani yab u och'ox, tu utsál ki kale ba jajá' ani yab ki witsiy ka ocha'.

²⁶ An at'ax ejattaláb in t'aja' ka dhájan an kwitól, in wipipindha' chapik ti ít ani kaléch tám ba jachan' an kwitól. An kwitól jilk'on kwachál jelti max chemnek. Jaxtám ti yán in ulutsik ke chemchich. ²⁷ Por na Jesús in téyna' an kwitól bin k'ubak ani in tolmiy ka ch'akay.

²⁸ Tayíl, tam ti k'wajatichtsik kwetém ba jun i atá, konyat enché' na Jesús k'al nin exóbaliltsik:

—¿Jant'ók'i wawá' ti yab i ejto ki káldha' an at'ax ejattaláb?

²⁹ Tók'oyattsik enché':

—Jeché' an at'ax ejattaláb ani xi más nin kidhtaltsik tokot u kalel tam jún ka ólan ani ka k'ílin.

*Na Jesús in ulu juní ke ne'ech ka chemdhá
(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)*

³⁰ Tam ti kaletsik taja', wat'eytsik Galilea. Na Jesús yab in le'na' ka cho'óbná k'al ni jun xita' xon ti k'wajat, ³¹ abal Jajá' k'wajat in ok'tsal nin exóbaliltsik ani in utsáltsik enché':

—Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban walbidh iniktsik abal kin chemdhá, por tin óxláb a k'ítsá ne'ech kin ejech ti ít.

³² An exóbaltsik yab in exbay xant'éy k'wajattsik ti usnal ani in jik'náltsik kin konoy ka wiltsin.

*Na Jesús in ok'tsixnál xita' já' na más ultaláb
(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)*

³³ Ulichtsik tám ban bitsow xin bij Kapernaúm ani tam ti k'wajatch ban atá, na Jesús in konoy enché' nin exóbaliltsik:

—¿Jant'éy i k'wajaytsik ta útsáxtsik ti bél?

³⁴ Por yab tók'ontsik, kom k'wajinektsik ti káwlíx abal in lé' kin cho'óbna' xita' já' na más ultaláb xi jajá'tsik. ³⁵ Buxkan tám na Jesús, in kaniy ka utey xi lajucháb an exóbaltsik ani in utsa'tsik enché':

—Max jun xita' in lé' ka k'wajay más ultaláb, yejat t'ajat kin cha'ka' tinbá' ani kin t'ójontsi ejtalk'itsik.

³⁶ In yak'wana' tám jun i chakam kwitól, in k'wajba' junax ch'ejel xon ti k'wajattsik, in muluk'na' ani in utsa'tsik enché':

³⁷ —Max jun xita' kin bach'u ani kin beletna' jun i chakam kwitól jelti jeché' k'al Naná' tu bij, Naná' tin bach'wal ani xita' ti kin bach'u Naná', yab Naná'k'i tin bach'wal, in bach'walich jeye na Dios xi tin abámal.

*Xita' yab tu at'ál, junax k'al wawá'
(Lk. 9:49-50; Mt. 10:42)*

³⁸ Utsan tám enché' k'al na Juan:

—Ok'tsix, i chu'u jun i inik xin káldhál i at'ax ejattaláb k'al tin awiltal na bij, por i taxk'antsi abal jajá' yab xe'ech k'al wawá'.

³⁹ Por na Jesús in ulu enché':

—Yab ka taxk'antsitsik, pos xita' in t'ajál i labidh labandhaxtaláb k'al tin awiltal nu bij, yab ne'ech kin ejto kin ulu tayíl ke Naná' yab in alwa' inik. ⁴⁰ Pos xita' yab tu at'ál, junax k'al wawá'.
⁴¹ Xita'kich ti ki pidha' jun tu' ti ja' ka uch'a' k'al Naná' tu kwenta abal i junax k'al Naná', tu utsátsik

tsubax ke ne'ech ka pidhan ti jalbintsixtaláb k'al na Dios.

Ka kó'oytsik i kwenta abal yab ka wala'
(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² 'Tu utsálsik jeye, xita' kin walbindha' jún ti éb jeché' an chakamtsik xi tin belálichtsik, yán an yajtsiktaláb ne'ech ka pidhan. Más alwa' abal an walbindhom ka wik'tsin bin núk' jun i yejche' cha' t'ujub ani ka pet'ná ban pujal abal ka luy'chin.

⁴³ Max na k'ubak ti walbindhál, ka much'iy; pos más alwa' ki ochich ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al jún tokot a k'ubak ani yab k'al chablam na k'ubak ki pet'ná ban k'ibeltaláb xon ti an k'amal yab jayk'i u tepel. ⁴⁴ Xi ne'echtsik taja', ne'ech ka k'apattsik k'al an dhúm xi yab jayk'i u chemel ani ne'ech jeye ka t'a'aytsik k'al an k'amal xi yab jayk'i u tepel. ⁴⁵ Max na akan ti walbindhál, ka much'iy; pos más alwa' ki ochich ban xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal k'al jún tokot a akan ani yab k'al chablam na akan ki pet'ná ban k'ibeltaláb xon ti an k'amal yab jayk'i u tepel. ⁴⁶ Xi ne'echtsik taja', ne'ech ka k'apattsik k'al an dhúm xi yab jayk'i u chemel ani ne'ech ka t'a'aytsik k'al an k'amal xi yab jayk'i u tepel. ⁴⁷ Max na wal ti walbindhál, ka jixa'; pos más alwa' ki ochich xon tu tak'ix na Dios k'al jún tokot a wal ani yab k'al chablam na wal ki pet'ná ban k'ibeltaláb. ⁴⁸ Xi ne'echtsik taja', ne'ech ka k'apattsik k'al an dhúm xi yab jayk'i u chemel ani ne'ech ka t'a'aytsik k'al an k'amal xi yab jayk'i u tepel.

⁴⁹ 'Ejtal xita' kin bela' na Dios ne'ech ka t'okwattsik k'al an yajtsiktaláb, jelt in yájsík an

k'amal. Pos anchan' jeye, nin t'u'úl an ko'nél xu pikbantsáb na Dios, ok'ox u ch'apniyáb abal ka t'okwat. ⁵⁰ An at'em alwa', por max ka xaw'mé, ni jun xita' yab ne'ech kin ejto kin ch'apmédha'. Ki k'wajaytsik ech'ek'i jelti an at'em ani ki k'wajaytsik k'ijidh jún ani jún.

10

*Na Jesús u ok'tsix k'al tin kwenta an jíláxtaláb
(Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)*

¹ Kale tám na Jesús ban bitsow xi Kapernaúm ani k'ale ban chabál xi Judea ani ban chabál xi k'wajat jun jek'at walja' Jordán. Junkun juní taja' xon ti k'wajat na Jesús yán i atiklábtsik ani Jajá' in ok'tsitsik jelt xan tin ujnámal in t'ajál. ² Utukná tám na Jesús k'al taltsik i fariseotsik abal ka konyat max in tomnál ka jíláxin xi tomkidhtsik. Anchan' ti konyat na Jesús abal ka ejtawat ka walbindhá max yab ka tók'on alwa'. ³ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy in tak'ixnámal na Moisés ba nin dhuslábil?

⁴ Jajá'tsik tók'on enché':

—Na Moisés in tak'ixnámal ba nin dhuslábil ke an inik awil kin jila' nin tomtal max kin pidha' jun i úw xin ulal xant'ók'i tin kwenta ti ne'ech kin jila' ani awilich tám kin jila'.

⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Na Moisés in jila' dhutsadh jachan' an tak'ixtaláb abal i tanchu'tsik t'ajat ani yab a lé' ka exbaytsik. ⁶ Por tam ti tujeyk'i, tam ti na Dios in t'aja' ejtal xowa' wa'ach, “in t'aja' an inik ani an mímláb”. ⁷ “Jaxtám, tam jun i inik ka tomkin, ko'ol

kin jila' nin táta' ani nin nána' abal ka k'wajay k'al nin tomtal. ⁸ Xi jeché' cháb, jún tokot ti ne'ech ka ájin." ⁹ Jaxtám, xowa' na Dios in júnkúxliyámal, yab yejat kin k'é'áxliy an inik.

¹⁰ Tayíl, tam ti k'wajatichtsik ban atá, an exóbaltsik in konoy juní na Jesús k'al jeché' tin kwenta.

¹¹ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Max jun i inik kin jila' nin tomtal ani ka tomkin k'al k'e'et i mímláb, u jilk'onah walbidh k'al i uxúmbe'taláb ani k'al jeché', in waltsalich nin jidhtal tomtal. ¹² Ani max jun i mímláb kin jila' nin tomkíl ani ka tomkin k'al i k'e'et inik, an mímláb u wenk'onahlich jeye tám ti junkux inik.

*Na Jesús in lábt'ajál an chakamtsik
(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)*

¹³ Utuntsat tám na Jesús cháb óx ti chakamtsik abal kin lábt'aja', por an exóbaltsik tuje y kin k'wiya' xin utwal an chakamtsik. ¹⁴ Tam ti na Jesús in chu'u ti k'wiyax nin exóbaliltsik, chakuy ani in utsa'tsik enché':

—Ka walka' ka utey an chakamtsik xon tin k'wajat, yab ka tamk'uytsik, pos xita' in jilálsik tinbá' ka tak'yat k'al na Dios, in junwal jelti jeché' an chakamtsik. ¹⁵ Tsubax tu utsálsik, ke xita' yab kin jila' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios jelti jun i chakam, yab ne'ech kin ejto ka k'wajay tak'nél k'al a Dios.

¹⁶ In muluk'na' tám an chakamtsik, in punu nin k'ubak bin éb in ók' an chakamtsik ani in lábt'aja'.

*Jun i tumínladh kwitól inik káwin k'al na Jesús
(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)*

¹⁷ Tam ti na Jesús in óntsích an bél, utey adhik jun i inik, tudhlan tin tamét ani utsan enché':

—Alwa' Ok'tsix, ¿jant'éy yejat ku t'aja' abal ku ejto neye ku kó'oy an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal?

¹⁸ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'ók'i tin bijyal tin alwa'? Jún tokot wa'ach xita' alwa', na Dios. ¹⁹ A exlálích xan tin ulal nin tak'ixtal na Dios: “Yab ki junkun k'al xi yab a tomtal, yab ki chemdhaxin, yab ki kwé'lách, yab ka jantsi ti káw ni jun xita', yab ki k'ambixin ani ka k'ak'na' na táta' ani na nána'.”

²⁰ Tók'on tám enché' an inik:

—Ok'tsix, ejtal jachan' an tak'ixtaláb u t'ajál asta tin chipíl.

²¹ In teloloy tám na Jesús jachan' an inik, in kó'ontsi ti k'anidhaxtaláb ani in utsa' enché':

—Tokot u k'ibel jun xata' ka t'aja': ki k'ale ka nuju ejtal xowa' a ko'ol ani ka ch'ejwaliy an ch'ojontálsik an ti tumín. Anchan', ne'ech tám ka kó'oy tú' walk'i' jun xata' xi yán t'ajat in jalbíl ani wana tám ta exóbal k'al Naná'.

²² Tam ti an inik in ach'a' jeché', t'e'pin t'ajat ani k'ale, kom tumínladh t'ajat.

²³ In tela' tám wililíl na Jesús ani in utsa' enché' nin exóbaliltsik:

—¡T'ojláb t'ajat kin jila' tinbá' ka tak'yat k'al na Dios jun i tumínladh inik!

²⁴ Labantsik t'ajat an exóbaltsik k'al xowa' in ach'a' in ulu na Jesús, por utsantsik juní enché':

—Chakamtsik, ¡t'ojláb t'ajat kin jila' tinbá' ka tak'yattsik k'al na Dios xin kó'yaltsik tin belomtal an tumín! ²⁵ Más yab t'ojláb ka wat'ey jun i ko'nél xu bijyáb kameyo bin chultál jun i t'idhab ké kin

walka' tinbá' jun i tumínladh inik ka tak'yat k'al na Dios.

²⁶ An exóbaltsik más laban t'ajat ani u kónóxtsik enché':

—Pos max anchan' ¿jita' ne'ech kin ejto ka lo'ey?

²⁷ Telantsik tám k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Na Dios ejtal in ejtawal kin t'aja', por an iniktsik, yaba'. Tokot na Dios in ejtawal kin lo'o xita'kichk'i.

²⁸ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Ajátik, wawá' i jilámal ejtal xowa' i ko'ol abal ku xe'chin k'al Tatá'.

²⁹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik, ke xita' kin jila' in k'imá', in kidhábsik, in ixámstik, in táta', in nána', in tomtal, in chakámiltsik o in chabálibil k'al Naná'k'i tu kwenta ani k'al tin kwenta an alwa' t'ilab, ³⁰ ne'ech kin bach'u ba jeché' an k'ay'lá bo' inik más in yaníl xowa' in jilámal: in k'imá'tsik, in kidhábsik, in ixámstik, in nána'tsik, in chakámiltsik ani in chabálibiltsik, maske ne'ech ka at'an, por tayíl ne'ech kin bach'u an xe'chintaláb xi yab in ko'ol in ok'ontal. ³¹ Por tam na Dios kin t'aja' an lújundhaxtaláb, yán xita' xo' k'wajat más ultaláb, ne'ech ka jilk'on más tayíl ani yán xita' xo' k'wajat más tayíl, ne'ech ka k'wajay más ultaláb.

Na Jesús in ulu ti oxtal ke ne'ech ka chemdhá

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

³² Tam ti ne'chichtsik ti bél abal ka k'ale Jerusalén, na Jesús ok'ox ti ne'ech ani an exóbaltsik kuxlek. An exóbaltsik labnék t'ajat ani u jik'éltsik. Pílmé tám juní na Jesús k'al xi lajucháb an

exóbaltsik ani tujeý juní kin utsa'tsik xowa' Jajá' ne'ech kin tamu. ³³ In utsa'tsik enché':

—A chu'taltsik ke u ne'chich abal Jerusalén, xon ti Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhná ban ok'lek pále'tsik ani ban ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés. Jajá'tsik ne'ech kin ulu abal kin chemdhá ani ne'ech tám kin pidhná ban píl iniktsik. ³⁴ Ne'ech ti kin labídhna'tsik, ne'ech ti kin kwadha', ne'ech ti kin tubkay ani ne'ech ti kin chemdha'; por tin óxláb a k'ítsá, ne'ech kin ejech ti ít.

Na Jakobo ani na Juan in konoytsik jun i alwa'taláb

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Uteytsik tám ba na Jesús, na Jakobo ani na Juan, xu chakámlábsik k'al na Sebedeo ani in utsa'tsik enché':

—Ok'tsix, i lé' ti ku t'ajtsi jun i alwa'taláb.

³⁶ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a lé' tu t'ajtsitsik?

³⁷ Jajá'tsik in ulu enché':

—Tam kin bajaw xowk'i ne'ech ta tak'ix k'al na pulek labidh t'okát, i lé' weye ku buxkan k'al Tatá', jún ta eját ani jún ta k'watab.

³⁸ Utsantsik tám k'al na Jesús:

—Yab a cho'óbsik xant'éy a konyal. ¿Ne'echxe' ka ejto ka kuxuytsik an yajtsiktaláb xi Naná' ne'ech ku kuxuy? ¿Ani ne'echxe' ka ejto ka wat'na'tsik an chemlá xi jelti Naná' ne'ech ku wat'na'?

³⁹ Jajá'tsik tók'on enché':

—Ne'ech ki ejto.

Utsantsik tám k'al na Jesús:

—Ne'ech k'ejele ka kuxuytsik an yajtsiktaláb xi Naná' ne'ech ku kuxuy ani ne'ech jeye ka ejto ka wat'na'tsik an chemlá jelti xi ne'ech ku wat'na'.
⁴⁰ Por yab u ko'ol an awiltaláb abal tu utsa'tsik xitam já' ne'ech ka buxkan tu eját ani tu k'watab; tokot ne'ech ka buxkantsik k'al Naná' xi takudh k'al na Dios.

⁴¹ Tam tin ach'a'tsik xi láju an exóbaltsik xowa' kontsidh na Jesús, in chakuntsitsik t'ajat xi cháb an exóbaltsik. ⁴² Por kanyattsik ka utey k'al na Jesús ani utsantsik enché':

—Jelt xan ta cho'óbichtsik, xin tak'yal i bitsowtsik xi yab u israelitatsik u chapik tak'ixtsik ani an pulek ok'lek, in t'ajál tinbá' ti pulek inik k'al an atiklábtsik. ⁴³ Por tatá'tsik yab ka t'aja' anchan' xan ti jajá'tsik in t'ajál. Max jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal in lé' ka k'wajay ultaláb, yejat kin t'ójontsitsik xi más. ⁴⁴ Max jun xita' xi tatá'tsik a kidhtal in lé' ti t'ójodh, yejat ka k'wajay ti jolib k'al ejtalk'itsik. ⁴⁵ Pos nibal Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, yab in tsi'nek abal kin t'ójontsat, in tsi'nek abal tin t'ójontsix ani abal ku pidhna' tubá' kin chemdhá ani anchan' yán kin ejto ka lo'eytsik.

Na Jesús in jeldha' jun i jok'ol xin bij ta Bartimeo (Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Ulchichtsik tám Jerikó. Tam ti na Jesús exomich ti kalel ba jachan' an bitsow junax k'al nin exóbaliltsik ani k'al yán i atiklábtsik, in ela' buxúl wal bél jun i ch'ojontál jok'ol xin konyal i tolmixtaláb. Jeché' an jok'ol in bij ta Bartimeo ani u chakámláb k'al na Timeo. ⁴⁷ Tam tin ach'a' abal

exom ti wat'el na Jesús xi Nasaret, tujeý ti dhájax ani in ulu enché':

—¡Jesús, xi kuxlab k'al an pulek tak'ix Dabid, ti kin yajnantsi neye!

⁴⁸ Yán k'wiyxin abal ka chamk'an, por jajá' más kawidh ti dhájaxin:

—¡Jesús xi kidhtaláb k'al an pulek tak'ix Dabid, ti kin yajnantsi neye!

⁴⁹ Kubey tám na Jesús ani in abna' ka kanyat an jok'ol.

K'ale tám ti usnal enché' an jok'ol:

—Yab ki k'wajay ta chalpax, ki kubey, ti kanál.

⁵⁰ In pet'na' tám nin wát, kubey ani k'ale xon ti k'wajat na Jesús. ⁵¹ Konyat tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a lé' tu t'ajtsi?

An jok'ol tók'on enché':

—Ok'tsix, u lé' neye ti kin chu'xindha'.

⁵² Utsan tám enché' k'al na Jesús:

—Awil ki k'aléch, i jeley abal i belmách.

Támk'i jachan' ti chu'xin an jok'ol ani in wéwna' na Jesús xon ti ne'ech.

11

*Na Jesús ochich ban bitsow Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)*

¹ Tam ti ulichtsik juntal xi cháb an kwentsal xin bij Betfajé ani Betania k'unatich Jerusalén xi k'wajattsik tin tamét an ch'én Olibos, in okxiy na Jesús cháb nin exóbaliltsik. ² Utsantsik enché':

—Ki k'aletsik ban kwentsal xi nú' k'wajat tametláb ani tam ki ulichtsik taja' ne'ech ka ela'tsik wik'adh jun i burru xi yabél púnadh jayk'i

k'al ni jun xita'. Ka wila'tsik ani ka tsi'dha' teché'.
³ Max ti ki konoy xantók'i ti exom a wilál an burru, ka utsa' enché': "An Ajátikláb in yéntsai ani támeye kwa' ne'ech kin witsba'."

⁴ K'aletsik tám, in ela' wik'adh an burru eléb ban bél k'unat ba jun i wi'leb ani in wila'.

⁵ Utsantsik enché' k'al xi taja'tsik ti k'wajat:

—¿Jant'éy a t'ajálsik? ¿Jant'ók'i ta wilálsik an burru?

⁶ Tók'ontsik jelt xan ti usnék k'al na Jesús ani walkájich tám kin júna'tsik an burru. ⁷ In júntsitsik an ti burru na Jesús, in tatlabiytsik k'al nin k'udhk'úmil ani puney na Jesús. ⁸ Tin nakél an bél ne'ech in nuk'álsik nin k'udhk'úmil xon ti ne'ech ka wat'ey na Jesús ani k'e'ettsik in pejál in k'we'él i te'tsik ani in kwachbál tin nakél an bél. ⁹ Xi ne'echtsik ok'ox ani xi palattsik kuxlek in ulaltsik kawidh enché':

—¡Ti ku lo'óch xo'! ¡Lábt'ajadh xi tál tin bij an Ok'óxláb! ¹⁰ ¡Lábt'ajadh xi tál ti tak'ix jelt xan ti tak'xinék ni weje' pakélil Dabid! ¡Ok'óxláb tú' walk'i', ti ku lo'óch xo'!

¹¹ Ochich na Jesús ban bitsow Jerusalén ani k'ale ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Tam tin telámalich putál wililíl ejtal xowa' wa'ach taja', k'aléch tám Betania k'al xi lajucháb an exóbaltsik, abal wákléch.

Na Jesús in k'wiya' in akan an igo abal yab walidh

(Mt. 21:18-19)

¹² Jun tsudhelom, tam ti kaletsik Betania, k'a'ay na Jesús. ¹³ In ów chu'u jun akanlek in xekedh akan i igo ani k'ale kin chu'u max walidh; por yab

in eltsi ni jun in walíl, tokot in xekél, kom yabél in k'ijil ti walim. ¹⁴ In utsal' tám enché' na Jesús jachan' in akan an igo:

—Yab jayk'i ne'ech ki witsiy ta walim abal ki k'aptsin an ta walíl.

Nin exóbaliltsik in ach'a' xan ti utsan in akan an igo.

Na Jesús in t'oko an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Tam ti ulichtsik Jerusalén, na Jesús k'ale ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani in aja' ka kale eléb ejtal an nújultsik ani an ch'a'umtsik xi taja' ti k'wajattsik. In k'et'pantsi tin mesajil xin jaltsal ti tumín an atiklábtsik ani nin nújumtal jeye an nújul kuku'. ¹⁶ Ni jun xita' yab in walka' ka wat'ey ti kititíl k'al in kitátsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. ¹⁷ In ok'tsi an atiklábtsik ani in utsal'tsik enché':

—Na Dios in ulal ban T'okat Dhuslab: “Nu k'imá' abal i óláb'k'i ti bijidh, ne'ech ka éyná k'al ejtalk'i an atiklábtsik”; por a wenk'ómalichtsik tin chink'ontal i kwé'.

¹⁸ Tam tin ach'a'tsik anchan' an ok'lek pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, tujeytsik kin aliy xan ti kin uwa' abal kin ejto kin chemdha' na Jesús. Pos in ch'ejnátsik kom ejtal an atiklábtsik labnék t'ajat k'al xowa' in ok'tsixnál na Jesús. ¹⁹ Por tam ti jik'wchinich, na Jesús kale ba jachan' an bitsow.

Wayey in akan an igo

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Tam ti jun tsudhelom, wat'eytsik dhajawe xon ti k'wajat in akan an igo ani in chu'u abal waynek asta bin ibíl. ²¹ In chalpána' tám na Pedro xant'éy usnék k'al na Jesús jachan' in akan an igo ani in utsa' enché' na Jesús:

—Ok'tsix, ka tela', in akan an igo xa odhbijiy, waynek xo'.

²² Tók'on tám na Jesús ani in utsa'tsik enché':

—Ka bela'tsik na Dios. ²³ Tsubax tu utsátsik ke xita' kin utsa' jeché' an ch'é: “Ki wixk'in tachan' ani ka pet'na' tabá' ban pujal”, max tsubax lejtal tin belál na Dios ani yab kin jálk'úk'liy nin chalab, ne'ech ka t'ájan xan tin ulu. ²⁴ Jaxtám tu utsátsik, ke xowa'kich ka kontsi na Dios k'al i óláb, ka bela' ke Jajá' ti pidhámalich xowa' a kontsámal ani ne'ech ka bach'utsik. ²⁵ Tam ki ólantsik, max jun xita' ti t'ajtsámal jun xata' yab alwa', ka pakwlantsi; abal na Táta' xi k'wajat walk'i', ti ki pakwlantsi jeye an ta walastalábil. ²⁶ Pos max yab ka pakwlantsi xi k'e'ettsik, na Táta' xi k'wajat walk'i' yab jeye ne'ech ti ki pakwlantsitsik.

*An awitaláb xin ko'ol na Jesús
(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)*

²⁷ Witsiy tám juní na Jesús k'al nin exóbaliltsik ban bitsow Jerusalén. Tam ti xe'chich na Jesús ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, utukná k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik, k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ani k'al nin ok'lékil an judíotsik, ²⁸ ani konyat enché':

—¿K'al jant'om awitaláb ta t'ajál jeché'? ¿Jita' ti pidhámal ti awitaláb ka t'aja'?

²⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ne'ech neye tu konoytsik jun xata', max ti kin tók'oytsik, ne'ech tám tu utsa'tsik neye k'al jant'om awiltaláb tu t'ajál xowa' u t'ajál. ³⁰ Ti kin utsa'tsik, ¿Jita' k'al ti abnék na Juan ti pujax? ¿K'al a Dios o k'al i iniktsik?

³¹ Tujeysik tám ti kónóx jajá'k'itsik enché':

—¿Jant'éy ki utsa'? Max ki utsa' ke k'al a Dios ti abnék, ne'ech ti ku tók'oy enché': “¿Jant'ók'i pé tám ti yab a belsitsik xowa' in ulu?” ³² O ¿awxe' ki utsa' ke k'al i iniktsik ti abnék?

Por ták'ixintsik jún ani jún abal yab xata' kin utsa', pos in ch'ejnál an atiklábtsik kom ejtal in belál ke na Juan k'al a Dios ti abnék ti t'ílsix. ³³ In utsa'tsik tám enché' na Jesús:

—Yab i cho'ób xita' k'al ti abnék.

Utsantsik tám k'al na Jesús:

—Pos kom yabtsik tin utsa' xita' k'al ti abnék, yab neye ne'ech tu utsa'tsik k'al jant'om awiltaláb tu t'ajál jeché'.

12

An junbaxtaláb k'al tin kwenta an at'ax t'ojnaltsik

(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

¹ In tuju tám ti káw na Jesús k'al i junbaxtalábki ani in ulu enché':

—Jun i inik in t'aya' yán i akanlek i uba ani in mapuy. In t'aja' jeye jun i pulek balixtaláb abal kin baliy taja' nin ja'líl an uba ani in t'aja' jeye jun i púnehéy abal kin ejto kin beletna' an t'ayablábtsik.

'In matintsixna' tám an alaláb abal ka t'ójomná k'al k'e'et ani jajá' k'ale owél. ² Tam tin bajúch an k'ij xowk'i ti ne'ech ti pitnal an uba, in aba' tám

jun in t'ojnálil abal kin konoy xowa' in lujoyal jeye kin bach'u an dhabal aleláb. ³ Por yak'wan k'al an mat aleláb, cha'wat ani mapats k'ubak ti witsiy. ⁴ In aba' juní ít in t'ojnálil ani jeché' t'ujbayat k'al an mat aleláb, ch'objédhá bin ók' ani odhbijyat jeye. ⁵ An dhabal aleláb in aba' juní bél jún ani xi jeché' chemdhá. Tayíl in aba' yán más k'e'et, taltsik cha'wat ani xi taltsik chemdhá.

⁶ Jilk'onék bél nin junkax chakánil xin k'anidhál t'ajat. Tin ok'ontal in aba' jeye abal in chalpay enché': "Ne'ech xóna' kin k'ak'nantsat tu chakánil." ⁷ Por tam ti ulich an chakániláb, útsáxintsik enché' an mat aleláb: "Jeché' ja'ich xi ne'ech ti dhabal tayíl; wana ki chemdha' ani wawá'ich tám ne'ech ki dhabalna' an aleláb." ⁸ Pos in yak'wa'tsik tám, in chemdha' ani in pet'na' eléb aleláb.

⁹ Konyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—¿Jant'éy a chalpayaltsik ne'ech kin t'aja' an dhabal aleláb? ¿Yabxe' ne'ech ka tsích kin chemdha' jachan' an mat aleláb ani kin matintsi k'e'et an ti aleláb?

¹⁰ Konyattsik jeye enché':

—¿Awxe' yab jayk'i a ajoyámaltsik an T'okat Dhuslab xin ulal enché'?:

An t'ujub xi pojka' k'al an kúbal atátsik, ja'ich nin bajaw ka k'wajay más ultaláb.

¹¹ Jeché' in t'ajámal an Ok'óxláb ani wawá' i chu'tal jelti jun i pulek labandhaxtaláb.

¹² U le'nábwi'ik ka yak'wan na Jesús k'al taltsik xi ta' ti k'wajattsik abal in cho'ób ke k'al jajá'tsik tin kwenta ti t'iltsin jachan' an ti junbaxtaláb k'al

na Jesús. Por yab xata' ti t'ajtsin na Jesús ani k'aléchtsik tokot kom in ch'ejnál an atiklábtsik.

An jalbixtaláb k'al tin kwenta xu pidhnal an lej pulek tak'ix romano

(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Tayíl, abtsin na Jesús cháb óx ti fariseotsik junax k'al in atiklábil na Erodes abal ka taktamiyat ani anchan' ka t'ajan kin ulu jun xata' yab alwa' abal ka walbindhá. ¹⁴ Tam ti ulichtsik, utsan enché' na Jesús:

—Ok'tsix, wawá' i cho'ób ke ejtal tsubax xowa' a ulal. Tatá' yab a ódhál ti kwenta xowa' in chalpayal an atiklábtsik, pos yab i k'wajat a eblidh telál an iniksik xant' éy in wáynálsik in éy. A ok'tsixnál k'al i tsubaxtaláb nin tak'ixtal na Dios. ¿In tomnálxe' ki pidha' ti jalbixtaláb an pulek tak'ix romano, o yaba'? ¿Ki pidha'xe' o yaba'?

¹⁵ Por kom na Jesús in cho'óbich abal u k'ambixk'itsik, in utsa'tsik enché':

—¿Jant'ók'i tin taktamiyaltsik? Ti kin tsi'dhantsi jun i pat'ál tumín abal ku tela'.

¹⁶ Tsi'dhantsat tám an ti tumín, tam tin telámich na Jesús, in utsa' enché' an atiklábtsik:

—¿Jita' in wal xi jeché' k'wajat ch'ilbadh ban tumín ani jita' in bij xi jeché' dhutsadh?

Tók'ontsik enché':

—An lej pulek tak'ix romano.

¹⁷ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Pos ka pidha' an lej pulek tak'ix romano xowa' in lujyal kin bach'u ani ka pidha' na Dios xowa' Jajá' in lujyal kin bach'u.

Labantsik t'ajat abal anchan' ti tók'oyattsik.

An konoxtaláb k'al tin kwenta max u ejel ti ít an chemélomtsik

(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

¹⁸ Tsích jeye ti chu'táb na Jesús k'al cháb óx i Saduseotsik, xin ulal ke an chemélomtsik yabich u ejel ti ít ani utsan enché':

¹⁹ —Ok'tsix, na Moisés tu jiltsi dhutsadh ke max jun i tomkidh inik ka chemech ani kin jila' nin tomtal ani yab in kó'yámaltsik ni jun i chakam, nin kidháb ko'ol ka tomkin k'al an chemtsidh mímláb abal kin kó'oy i chakamtsik jelti max in chakámil nin kidháb xi chemech. ²⁰ Pos tá'wi'ik ti k'wajat búk i kwitótsik in kidháb'itsik. An jidhtal kwitó tomkin, por chemech ani yab in jila' ni jun i chakam. ²¹ In chabtal an kwitó tomkin k'al an chemtsidh mímláb, por chemech jeye ani yab in jila' ni jun i chakam. Anchan' jeye ti támun k'al nin oxtal kidháb. ²² Ani anchan' ti támun k'al ejtal xi búk an kwitótsik. Tomkin k'al an chemtsidh mímláb ani ni jún yab in jila' in chakámil. Ok'ontaláb chemech jeye an mímláb. ²³ Tam ka ejechtsik ti ít, ¿k'al jowa' an inik ti ne'ech ti tomikláb jachan' an mímláb abal ejtal xi búk an kwitótsik in tomiknámal?

²⁴ Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Tatá'tsik i uk'pinék t'ajat ta k'wajat, por ja'ich abal yab a exláltsik an T'okat Dhuslab nibal nin cháp na Dios. ²⁵ Pos tam ka ejdhá an chemélomtsik, ne'ech ka k'wajay jelti an t'okat abatwáletsik xi k'wajat walk'i'; yabich ne'ech ti tomkinaltsik nibal ne'ech ti pidhnáb xita' abal ka tomkin. ²⁶ Por k'al tin kwenta an chemélomtsik xi ne'ech ka ejech ti ít, ¿ké yab jayk'i a ajyámaltsik bin dhuslábil na

Moisés xan ti tawná k'al na Dios ban k'idhadh te', xi k'wajat ti t'a'íl? Enché' ti utsan: “Naná' tin Diosil na Abraham, na Isák ani na Jakob.” ²⁷ Na Dios, in Diosil xi ejattsik, pos nin ejattal an chemélomtsik k'wajat ejat. Tatá'tsik i uk'pinék t'ajat ta k'wajat k'al tin kwenta an chemélomtsik.

An tak'ixtaláb xi más uluts
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Jun i ok'tsix xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés utey xon ti k'wajattsik ani in ach'a' xant'éy u káwlíxnáb. Kom in cho'óbná' ke na Jesús tók'nék alwa', in konoy enché':

—¿Jowa' já' an tak'ixtaláb xi más uluts?

²⁹ Tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—An tak'ixtaláb xi más uluts ja'ich jeché': “Ka ach'a', atiklábtsik xi Israel: an Ok'óxláb ja'ich ni Diosil ani Jajá', ja'ich nu junkax Ok'óxláb. ³⁰ Ka k'ak'na' an Ok'óxláb na Diosil k'al ejtal na itsích, k'al ejtal na ejattal, k'al ejtal na chalab ani k'al ejtal na cháp.” Jeché' ja'ich an tak'ixtaláb xi más uluts.

³¹ Nin chabtal, in junwal jeye jelti xin jidhtal: “Ka k'anidha' xi k'e'ettsik jelt xan ta k'anidhál tabá'.” Yab wa'ach ni jun i tak'ixtaláb xi más uluts ké xi jeché'tsik.

³² Utsan tám enché' k'al an ok'tsix xin wilál nin tak'ixtal na Dios:

—Ok'tsix, alwa' t'ajat ani tsubax xowa' a ulu. Jún tokot a Dios wa'ach ani yab wa'ach más k'e'et.

³³ Max i k'ak'nál na Dios k'al ejtal ni itsích, k'al ejtal ni chalab, k'al ejtal ni ejattal ani k'al ejtal ni cháp ani max i k'anidhál jeye ejtal xi k'e'ettsik jelt xan ti k'anidhál tibá', ja'ich más in jalbíl tin tamét na

Dios ké tam ki chemdhál i ko'nél abal ki pikbantsi na Dios tsikadh o tam ki pikbantsi xowa'kich.

³⁴ Tam ti na Jesús in ach'a' abal tók'on k'al i t'ek'at chalab, in utsa' tám enché':

—Wé'ich t'ajat u k'ibel abal ki k'wajay tak'nél k'al na Dios.

Yabich tám xata' konyat más k'al ni jun xita'.

¿K'al jita' k'al tu chakámláb an Kristo?

(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

³⁵ Tam ti na Jesús k'wajat ti ok'tsix bin elébil an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, in ulu enché':

—An ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ulaltsik ke an Kristo u chakámláb k'al an pulek tak'ix Dabid.

³⁶ Pos max anchan', ¿jant'ók'i pé tám ti jajá' jeye t'ajat na Dabid ijtsiyat kin ulu enché' k'al an T'okat Ejattaláb?:

An Ok'óxláb in utsa' enché' nu Ajátik:

“Ki buxkan tu eját,

asta ke Naná' tu átantsi ejtal xi ti at'ál.”

³⁷ Pos max jajá' jeye t'ajat an pulek tak'ix Dabid in ulu ke an Kristo ja'ich nin Ajátik, ¿jant'ók'i pé tám tu ulwáb ke na Dabid, ja'ich in weje' pakélil an Kristo?

Yán i atiklábtsik ta' ti k'wajat taja' ani u och'ówixtsik k'al yantam i kulbéxnich.

Na Jesús in kawyal an ok'tsixtsik xin wilál an tak'ixtaláb

(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Tam ti na Jesús bél k'wajat in ok'tsal an atiklábtsik in utsa'tsik enché':

—Ka kó'oytsik i kwenta k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios. Jajá'tsik in kulbetnál ka xe'chin k'al in joch'dha' xekét ani ka chapnédhátsik k'al yantam i k'ak'naxtaláb tin tamét an atiklábtsik. ³⁹ Ban atátsik xon tu t'ajnal an junkuntaláb, in kulbetnáltsik ka buxkan ban koytaláb xon tu buxkanaltsik xi más uluts ani tam wa'ach i k'apúxnich, in kulbetnáltsik ka buxká ban koytaláb xi más alwa'. ⁴⁰ Jajá'tsik in k'ántsal tin k'imá' an chemtsidh mímlábsik ani tayíl, in t'ajálsik i nakdha' óláb abal kin mak'uxna' ani abal ka utsantsik ke i lujdha' iniktsik. Xin t'ajálsik anchan', ne'ech kin bach'u jun i yajtsiktaláb más púlek.

An pikbantsixtaláb xin k'wajba' jun i ch'ojontál chemtsidh mímláb
(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Jun i k'ij, na Jesús buxúl tin tamét xon ti k'wajat nin bál an tumín xu pikbantsáb na Dios, in telál xan ti an atiklábtsik tin balyal an pikbantsixtaláb ani yán i tumínladh iniktsik in balyal yandha' i tumín. ⁴² Ulich jeye jun i ch'ojontál chemtsidh mímláb ani in baliy cháb i ts'itsik t'ipax tumín xi yab yandha' in jalbíl. ⁴³ Na Jesús in kaniy tám nin exóbaliltsik ka utey ani in utsa'tsik enché':

—Tsubax tu utsálsik, an tumín xin pidhna' jeché' an ch'ojontál chemtsidh mímláb wé' t'ajat, por más ja' yán in jalbíl tin tamét na Dios ké xi ejtal an tumín xi k'e'ettsik in balyámal bin bál an pikbantsixtaláb. ⁴⁴ Pos k'e'ettsik, tokot in pidhnál xowa' yabich in yéntsál; por an mímláb, k'al in

ch'ojontáltal, in pidhna' ejtal xowa' ta' tin ko'ol abal kin wat'na' k'ál na k'ítsá.

13

Na Jesús in ulu abal ne'ech ka pakwat an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios
(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Tam ti na Jesús exomich ti kalel bin elébil an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, utsan enché' k'al jún ti éb nin exóbaliltsik:

—¡Ok'tsix, ka tela' an labidh t'ujubtsik xi k'ál ti t'ajadh an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani an atátsik xi jayéch jeye in adhík!

² Por tók'oyat enché' k'al na Jesús:

—Xo' a chu'tal jeché' an pakdha' atá, por yab ne'ech ka jilk'on ni jun i t'ujub t'í'báx. Ejtal ne'ech ka julpá.

An exólsik xi ne'ech ka wa'chin tam ne'chich ka ulich an pakwenib
(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)

³ K'aletsik tám ban ch'én Olibos xi k'wajat tin tamét an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios. Tam ti taja'ich ti buxúl na Jesús, utey tám na Pedro, na Jakobo, na Juan ani na Andrés abal kin konoytsik chinatk'i enché':

⁴—Ti ku utsa' xowk'i ne'ech ka támun ejtal xowa' a ulu ani ti ku utsa' jeye xant'om exól ne'ech ki chu'u abal ki cho'óbna' ke exomich ti k'unel xowk'i ne'ech ka támun.

⁵ Tók'oyattsik enché' k'al na Jesús:

—Ka beletna'tsik tabá' abal yab ki k'ambiyat k'al ni jun xita', ⁶ pos ne'ech ka tsích yán kin k'ambixna' nu bij ani ne'ech kin ulutsik enché': “Naná'ich nin

Kristo”. Ani yán ne'ech ka k'ambiyat k'al jeché' an k'ambixtsik.

⁷ Tam ka ach'a'tsik ke exom i péjéxtaláb túk'i túk'i ani u t'ilnal ke ítich juní ne'ech ka tujey, yab ki k'wajay ta chalpax, pos anchan' ko'ol ka támun, por yabél ja'ich an pakwenib. ⁸ Pos an pakdha' bitsow ne'ech ti péjéx k'al in at pakdha' bitsow ani an pakdha' ok'lek ne'ech ti péjéx k'al in at pakdha' ok'lek. Ne'ech ka léwék'in an chabál túk'i túk'i, ne'ech ka wa'chin i k'a'ínab ani ne'ech ti péjéx an atiklábtsik. Por ejtal jeché', ja'ich in tujtal an yajtsiktaláb, jelti an yajal xin ach'ál jun i mímláb tam ne'chich kin wa'chiy i chakam.

⁹ Ka beletna'tsik tabá', pos ne'ech ki pidhná ban pakdha' t'ójodh ani ne'ech ki cha'wattsik ban atá xon tu t'ajnal an junkuntaláb. Ne'ech ki kinandhátsik ban pakdha' awiltaláb ani ban pakdha' tak'ix k'al Naná'k'i tu kwenta. Anchan', ne'ech ka ejto ti kin t'íla'tsik tin tamét jajá'tsik. ¹⁰ Ani ne'ech ka t'iltsin jeché' an ti alwa' t'ilab ejtal an atiklábtsik xi teché' ti k'ay'lá ani tám ne'ech ka ulchich an pakwenib. ¹¹ Tam ki yak'wantsik ani ki júnájich abal ki pidhná ban awiltalábsik, yab ki k'wajaytsik ta chalpax k'al tin kwenta xowa' ne'ech ka ulu. Tam kin bajúch an ora xowk'i ne'ech ki káwin, ne'ech ki pidhantsik xowa' ka ulu. Pos yab tatá'tsik ne'ech ta káw, ne'ech ti káw an T'okat Ejattaláb xi k'wajat ba na itsích. ¹² Taltsik ne'ech kin pidhna' nin kidhábsik abal ka chemdhá ani an táta'lábsik ne'ech jeye kin pidhna' nin chakámiltsik abal ka chemdhá. An chakámlábsik ne'ech kin tomna' nin táta' ani nin nána' ani ne'ech kin pidhna' abal ka chemdhátsik. ¹³ Ne'ech ki at'antsik k'al ejtal an

atíklábsik xi yab u belom k'al Naná'k'i tu kwenta, por xita' kin kuxuy ejtal jeché', ne'ech ka lo'wat.

14 'Xita' kin ajay jeché', kin exbay: Tam ka chu'utsik an k'ak'adh at'axtaláb xin t'ilámal an t'iltsix Daniel k'wajatich xon tu k'ak'náb na Dios, tám, xi k'wajattsik ban chabál xi Judea, ki k'aletsik ta chink'onol ban ch'énlom. 15 Xi k'wajattsik tin éb nin k'imá', yab ka pa'aytsik abal ka ochich kin ik'i' jun xata' altá. 16 Ani xi k'wajattsik bin ale, yab ka witsiy tin k'imá' abal kin ik'i' nin wát. 17 ;Ch'ojontál in chu'bíl an mímlábsik xi ka elan k'ódh jachan' i k'ij o u tsutsúdhom! 18 Ka kontsaltsik na Dios abal yab ka támun jeché' tam in k'ijil in chamáy, 19 pos wat'ats ti k'ak'adh an yajtsiktaláb xi ne'ech ka wa'chin jachan' i k'ij. Asta tin t'ajám na Dios an chabál ani an walk'i' ani asta xo', yab jayk'i wa'chinék ni jun i yajtsiktaláb jelti xi ne'ech ka wa'chin. Ani yab más jayk'i ne'ech ka wa'chin jun i yajtsiktaláb anchan'. 20 Max an Ok'óxláb yab kin wé'médha' jachan' an k'ij, yab xita' ne'ech ka lo'ey; por k'al tin kwentak'i in k'ánél xi Jajá' in takwyámal, ne'ech kin wé'médha' jachan' an k'ij.

21 'Tam jachan' i k'ij, max jun xita' ti ki utsa'tsik enché': “Ka tela', jé' k'wajat an Kristo”, o “ka tela', nú' k'wajat”, yab ka beltsi. 22 Pos ne'ech ka wa'chin i k'ambixtsik xi ne'ech kin ulu ke jajá'ich nu Kristo, o ke jajá'ich xi abadh ti t'iltsix k'al na Dios. Ne'ech kin t'aja' i pakdha' exól ani i pakdha' labandhaxtaláb abal kin k'ambiy an atíklábsik ani ne'ech kin le'na' kin k'ambiytsik asta xi takudhich k'al na Dios. 23 Por yab ka uk'tsitsik ke ejtal jeché' tu ok'ox utsámalich abal ki k'wajaytsik t'ojojodh.

Xan ti ne'ech kin tsích Naná', xin abadh abal ka wenk'on neye tin inik

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

²⁴ Tayíl, tam ka wat'éch jachan' an yajtsiktaláb, na k'ítsá ne'ech ka jik'wchin ani na ích' yab ne'ech ka tajk'an; ²⁵ ne'ech ka kwajlan na óttsik ani ejtal an pakdha' chápláb xi k'wajat walk'i', ne'ech ka yoywat. ²⁶ Támk'i jachan', Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin chu'tat k'al ejtalk'i, pos ne'ech kin tsích ban tokow k'al ejtal nu cháp ani nu pulek labidh t'okát. ²⁷ Ne'ech tám ku aba' nu t'okat abatwálejiltsik putálk'i an k'ay'lá ani putálk'i tú' walk'i' abal kin junku xu takwyámal.

²⁸ 'Ka exbaytsik jeché' an junbaxtaláb k'al tin kwenta in akan an igo: Tam ka tujéch ti kalel nin dhálam k'we'éltsik ani ka tujéch ti eblinal nin xekéltsik, a cho'óbichtsik abal exomich ti k'unel an k'ak'al k'ij. ²⁹ Anchan' jeye, tam ka chu'utsik exomich ti támnal ejtal xowa' tu utsámal, ka cho'óbna' abal wé'ich u k'ibel kin tsích juní. ³⁰ Tsubax tu utsáltsik, ke ejtal jeché' ne'ech ka támun tam yabél chemneksik xi k'wajat ejat jeché' i k'ij. ³¹ Ejtal xi tú' k'wajat walk'i' ani xi k'wajat jeye teché' ban k'ay'lá, ne'ech ka pakchun; por xowa' Naná' u ulal, yab ja' ne'ech ka wat'ey yab ka támun anchan'.

³² 'Por k'al tin kwenta na k'ítsá ani an ora xowk'i ti ne'ech kin tsích juní, ni jun xita' yab in cho'ób, nibal an t'okat abatwáletsik xi tú' k'wajat walk'i', nibal Naná' xin Chakámláb k'al na Dios, tokot in cho'ób nu Táta'.

³³ 'Jaxtám tu utsáltsik: Ka ko'kóm i kwenta ani ki ólantsik junini' abal yab ki elan uk'pidh, pos yab a cho'óbsik xowk'i ne'ech kin witsiy juní. ³⁴ In

junwal jelti jun i inik xi ne'ech owél bitsow. Tam ti yabél k'alnek, in punk'untsi nin t'ojnáliltsik abal ka beletnantsat tin k'imá'; juntsik juntsik in pidha' ti t'ojláb ani in tak'iy an belkol wi'leb kin chu'chúm alwa' abal ka japtsin an ti wi'leb tam ka witsiy. ³⁵ Naná' u junwal jelti an dhabal atá xi k'ale owél bitsow. Jaxtám tu utsálsik ka ko'kóm i kwenta kom yab a cho'óbsik xowk'i ne'ech kin witsiy, max dhamk'ulom, ch'ejel akal, tam ka dhájan an pek'el o tam tsudhenekich, ³⁶ abal tam kin tsích jun jik'towále, yab tu ela' i uk'pidhtsik. ³⁷ Xowa' tu utsálsik yab tatá'k'itsik tu utsál, ejtalk'i u utsálsik enché': Ka ko'kómstik i kwenta.

14

U chalpayáb xan ti ka uwan abal ka yak'wan na Jesús

(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Tam ti jachan', u k'ibel cháb a k'ítsá abal ka ajíbná an paskwa junax k'al nin ajíb an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye, an ajib xin ajíbnál an israelitatsik. An ok'lek pále'tsik junax k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés, in ayaltsik xan ti kin uwa' abal kin yak'wa' na Jesús k'al i k'ambixtaláb ani kin chemdha'. ² Por in ulaltsik enché':

—Yab ki t'aja' tam exom an ajib abal yab ka k'wajay ti péjéx an atiklábtsik.

Jun i mímláb in joltsi ti niwiytaláb bin ók' na Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tam ti na Jesús k'wajat ban bitsow xi Betania bin k'imá' na Simón xin ko'olwi'ik an k'wajat at'ax

t'ít', lejat buxúl ti k'apul, ulich jun i mímláb xin tsi'dhál jun i frasko t'ajadh k'al i alabastro. An frasko ts'utsat k'al i niwiytaláb xi mapal já' in niwíy i wich xu bijyáb ti nardo ani kajbidh t'ajat in jalbíl. In pejkántsi tin núk' an frasko ani in joltsi an ti niwiytaláb bin ók' na Jesús. ⁴ Taltsik xi ta' ti k'wajattsik, chakuytsik ani u útsáxtsik enché':

—¿Jant'ók'i ti odhná jeché' an niwiytaláb? ⁵ Ka nujwatwi'ik k'al óx i bo' inik i denariotsik o más abal ka pidhan an ti tumín an ch'ojontátsik.

Ani ulwat abal yab t'ajat alwa' xowa' in t'aja' jachan' an mímláb.

⁶ Por na Jesús in ulu enché':

—Jila' k'wajat, yab xata' ka utsa'. Jeché' xowa' tin t'ajtsi, alwa' t'ajat. ⁷ Pos an ch'ojontátsik ech'ek'i ne'ech ka k'wajay k'al tatá'tsik ani ne'ech ka ejto ka tolmiytsik tam ka le'na', por Naná' yab ech'ek'i ne'ech kin k'wajay k'al tatá'tsik. ⁸ Jajá' tin t'ajtsi xowa' in ejto, tin niwbédhantsámlich an tu t'u'úl abal ka k'wajay t'ojojodhich tam kin jolyat. ⁹ Tsubax tu utsátsik, ke putálk'i tin pubíl an k'ay'lá xón'tikichk'i ka t'ilan an alwa' t'ilab, ne'ech jeye ka t'ilan xowa' in t'ajámal jeché' an mímláb abal ka chalpayat.

Na Judas in ulu abal ne'ech kin chinat pidhna' na Jesús

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Na Judas Iskariote, jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik, k'ale tám kin chu'u an ok'lek pále'tsik ani in utsa' abal jajá' ne'ech kin pidhna' na Jesús.

¹¹ Tam tin ach'a'tsik, kulbétsik t'ajat ani utsan na Judas abal ne'ech ka pidhan ti tumín. Na Judas in

tuju tám kin aliy xan ti kin uwa' abal kin pidhna' na Jesús.

An t'okat k'apúxnich xin jila' ka t'ajnal an Ajátikláb

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹² Tin jidhtal k'ítsájil an ajib tam u k'apnal an pan xi yab jilbédhats k'al an jilbédhaxtaláb k'oye ani tam u chemdháb jeye an borrego abal ka ajíbná an paskwa, konyat enché' na Jesús k'al an exóbaltsik:

—¿Jón' ta lé' ku k'ale ki t'ojjoy abal ka k'apu an wiyadh borrego k'al tin kwenta an paskwa?

¹³ In aba' tám cháb xi ta' ti xe'ech k'al Jajá' ani in utsa' enché':

—Ki k'ale ban bitsow, taja', ne'ech ka ela'tsik jun i inik xin ne'dhál jun mul i ja' ani ka wéwna'. ¹⁴ Ki ochichtsik xon ti jajá' ka ochich ani ka utsa' enché' an dhabal atá: “An ok'tsix in lé' kin cho'óbna' xon ti k'wajat an altá xon ti ne'ech kin k'apu an wiyadh borrego junax k'al nin exóbaliltsik k'al tin kwenta an paskwa.” ¹⁵ Ne'ech tám ti ki óltsitsik jun i pulek altá t'ojjodhich alwa' ba jun i púntsíx atá. Ka lejkiytsik tám taja' an k'apné' abal wawá'.

¹⁶ Kale tám an exóbaltsik ani ulich ban bitsow Jerusalén. Anchan' xan ti utsantsik, anchan' tin ela' ani in lejkíchtsik tám an k'apné' abal tin kwenta an paskwa.

¹⁷ Tam ti akléch, ulich na Jesús junax k'al xi lajucháb nin exóbaliltsik ¹⁸ ani tam ti k'wajatichtsik ti k'apul ban mesa, utsantsik enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsálsik ke jún ti éb xi tatá'tsik, xi xo' k'wajat ti k'apul k'al Naná', ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

19 T'e'pintsik tám t'ajat ani tujeý ti konyáb enché' na Jesús k'al xi lajucháb juntsik ti juntsik:

—¿Awxe' naná'?

Ani jún in ulu jeye enché':

—¿Awxe' naná'?

20 Tók'oyattsik tám enché' k'al na Jesús:

—Jún ti éb xi tatá'tsik lajucháb, xi exom in ju'wal an pan ba jayéç an talab xon ti Naná' u ju'wal, ja'ich xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

21 Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin chemdhá jelt xan tin ulal an T'okat Dhuslab, por ich'ojontál in chu'bíl an inik xi ne'ech ti kin pidhna'! Pos yajtsik t'ajat ti ne'ech kin jalbiy, másakwi'ik alwa' max yabak wa'chinék.

22 Lejat k'wajattsik ti k'apul, na Jesús in téyna' an pan, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios ani tam tin pejámalich, in pidha' nin exóbaliltsik ani in utsa'tsik enché':

—Ka k'aputsik, jeché' ja'ich nu t'u'úl.

23 In téyna' tám jun i lejab baltsidh ti yajtsik uxnél, in pidha' ti jalbintsixtaláb na Dios, in wat'bantsi nin exóbaliltsik ani ejtal in uch'a' wetsik wetsik. 24 In utsa'tsik enché':

—Jeché', ja'ich nu xich'ál xi ne'ech kin jalbíl'na' an ít lejkintaláb xin lejkiyámal na Dios. Jeché' nu xich'ál, ja'ich xi ne'ech ku wak'la' ban peltsidh te' abal tin alwa'bíl yán i atiklábtsik. 25 Tsubax tu utsátsik ke yabich ne'ech kin witsiy ku uxtsi tin ja'líl an uba asta tam ku uch'a' xi ít an uxnél xon tu tak'ix na Dios.

Utsan na Pedro abal ne'ech kin ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Tam ti ok'ontsik kin ajtintsi na Dios, k'aletsik tám ban ch'én Olibos. ²⁷ Útsantsik enché' k'al na Jesús:

—Jeché' i akal ejtal tatá'tsik ne'ech ka jila' ti kin bela' k'al tin kwenta xowa' ne'ech ku tamu, pos enché' tin ulu na Dios ban T'okat Dhuslab: “Ne'ech ku walka' ka chemdhá an belkol borregotsik ani an borregotsik ne'ech ka buk'ey.” ²⁸ Por tam kin ejech ti ít, ne'ech kin k'ale ok'ox ban chabál Galilea ani tatá'tsik tayíl.

²⁹ Utsan tám enché' k'al na Pedro:

—Maske ejtal xi más kin jila' ti bela', naná' yaba'.

³⁰ Por utsan enché' k'al na Jesús:

—Tsubax tu utsál ke jeché' i akal, tam yabél dhájnék an pek'el chábíl, tatá' óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.

³¹ Por na Pedro in wits'k'o juní ani in ulu enché':

—Maske kin utsan ke ne'ech kin chemdhá junax k'al Tatá', yab ne'ech ku ulu ke yab tu exlál.

Ani ejtaltsik anchan' tin ulu.

Na Jesús k'ale ti ól ban chakam aleléab xin bij Jetsemaní

(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

³² Ulichtsik tám ba jun i chakam aleléab xin bij Jetsemaní ani utsan enché' an exóbaltsik k'al na Jesús:

—Ki buxkank'itsik teché', lejat Naná' ne'ech nú' ani' tin ól.

³³ In júna' na Pedro, na Jakobo ani na Juan abal ka junikná k'al ani tujey kin ach'a' na Jesús jun i t'e'pintaláb ani yajtsiktaláb. ³⁴ Utsantsik enché' k'al na Jesús:

—U ach'ál tu ejattal ke ne'ech ku chémay jeché' an t'e'pintaláb. Ki jilk'ontsik teché' ani yab ki wayichtsik.

³⁵ K'ale tám na Jesús lej wé' tú' ani', tudhlan kutúl asta chabál ani in kontsi na Dios max in ejtowalak kin t'aja' abal yab kin wat'na' an yajtsiktaláb xi ne'ech kin tametna' jachan' i ora. ³⁶ Ba nin ólábil in ulu enché':

—Táta', ejtal xowa' a lé' u t'ájnal k'al na awiltal ani k'al na cháp. Naná' tu kontsal ti kin tolminsi abal yab ku wat'na' jeché' an yajtsiktaláb xi tin aytám; por yab ka t'ájan xowa' Naná' u lé', ka t'ájan xowa' Tatá' a lé'.

³⁷ Witsiy tám xon ti k'wajat xi óx an exóbaltsik ani u wayaltsik tin ela'. Utsan enché' na Pedro:

—Simón, ¿a belál ta wayal? ¿Yab a ejto ka kuxuy ni jun i ora yab ki wayich? ³⁸ Yabtsik ki wayich ani ki ólan abal yab ki átátsik k'al an lej at'ax. Tsubax k'ejle, na ejattaltsik in lé' ki ólan, por yab i tolmíyábsik k'al na t'u'úl abal yab t'ajat likat.

³⁹ K'ale tám juní ani ólan. Anílk'i ti ólan jelt xan tin t'ajámal tin jidhtal. ⁴⁰ Tam ti witsiy na Jesús, u wayaltsik juní tin ela' abal u mút'nalichtsik t'ajat nin wal k'al an akal ani yabtsik in ela' xan ti ka tók'on. ⁴¹ K'ale juní ti ól tin oxtsíl ani tam ti witsiy xon ti k'wajat an exóbaltsik, in utsa'tsik enché':

—¿A óntsalsik ta wayal ani ta koyol? ¡Lejatich! In bajúmalich an ora xowk'i Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, ne'ech kin pidhnájich abal kin chemdhá k'al an walablomtsik. ⁴² Ki ch'akáchtsik ani wanách; nú'ich tál xi ne'ech ti kin pidhna' abal kin chemdhá.

*Yak'wan na Jesús**(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)*

⁴³ Bél k'wajat ti káw na Jesús tam ti ulich na Judas, jún ti éb xi lajucháb an exóbaltsik. Ulich junax k'al yán i yák'waltsik, in teykómtsik i machét ani i te'. Abnéktsik k'al an ok'lek pále'tsik ani k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios xin jilám dhutsadh na Moisés ani k'al nin ok'lékil an judíotsik. ⁴⁴ Na Judas, xi ne'ech ti pidhnax, jayk'i tin utsámalich an yák'waltsik xant'éy ne'ech kin t'aja' abal kin exla'tsik xitam já' na Jesús. Enché' tin utsa'tsik:

—An inik xi ne'ech ku ch'uch'bay, ja'ich xi tatá'tsik a ayal. Ka yak'wa' ani ka júna'tsik belkómte alwa'.

⁴⁵ Tam ti ulich, utey ba na Jesús ani in utsa' enché':

—¡Ok'tsix, Ok'tsix!

Ani in ch'uch'bay. ⁴⁶ Támk'i ti yak'wan na Jesús k'al an yák'waltsik.

⁴⁷ Jún ti éb xi ta' ti k'wajat k'al na Jesús in jixóna' nin machétil ani in patíntsi tin xuchun nin t'ojnálil an ok'lek pále'tsik. ⁴⁸ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús xi ulich an ti yak'waxtsik:

—¿Jant'ók'i ta tsi'neksik k'al i machét ani k'al i te' abal ti kin yak'wa' jelti max ne'ech ka yak'wa'tsik jun i kwé'? ⁴⁹ Tsudhey ka tsudhey in k'wajinek k'al tatá'tsik ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios tin ok'tsix ani yab tin yak'wámal. Por jeché' xowa' exom tin t'ajtsaltsik, ja'ich abal ka t'ájan xan ti k'wajat dhutsadh ban T'okat Dhuslab.

⁵⁰ Jilan tám kwetém na Jesús ani k'ale ti chink'onan an exóbaltsik.

An kwitól inik xi ájlách

⁵¹ Tá' jeye ti ne'ech wewkómte na Jesús k'al jun i kwitól inik ani tokot bolilidh k'al jun i dhak k'udhk'um. Jeché an kwitól inik, yak'wan jeye k'al an yák'waltsik xi k'ál ti yak'wan na Jesús, ⁵² por in jilch'óna' an dhak k'udhk'um xi k'ál ti bolidh ani chilim ti ájlách.

Na Jesús tin tamét an Junkulom Awiltaláb

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Júná tám na Jesús bin k'imá' an lej ok'lek pále'tsik ani junkun taja' nin ok'lékiltsik an pále'tsik, nin ok'lékiltsik an judíotsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios. ⁵⁴ Na Pedro wéwnaxin ówk'i ani ulich asta bin elébil in k'imá' an lej ok'lek pále'tsik. Buxkan taja' ti dhilal bin wál an k'amal junax k'al xin beletnátsik an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

⁵⁵ Nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani an Junkulom Awiltaláb in ayal jun xata' abal kin ejto kin walbiy na Jesús ani anchan' ka pidhná abal ka chemdhá, por yab eltsin ni jun in walab. ⁵⁶ K'al yán ti k'wajay ti jantsinal ti káw na Jesús, por k'e'etich k'e'etich xowa' in ulutsik. ⁵⁷ Kubey tám taltsik ti ólnax jayéchk'i k'al i januts káw ani in ulutsik enché':

⁵⁸ —Wawá' i ach'ám tin ulúmal enché': “Naná' ne'ech ku paku jeché' an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios xin kubám an iniktsik ani ti óx a k'ítsá ne'ech ku kuba' juní ít xi yab kubadh k'al i inikt-sik.”

⁵⁹ Por nibal anchan' yab in junu xowa' in ulutsik xi jidhtal.

⁶⁰ Kubey tám an lej ok'lek pále'tsik junax ch'ejel xon ti k'wajat xi tá'tsik ti junkunék ani konyat enché' na Jesús:

—¿Jant'ók'i ti yab i tók'nal? ¿Tsubaxxe' xowa' i k'wajat ta usnal o yaba'?

⁶¹ Por na Jesús ní wé' yab k'uchun ani nibal xata' in tók'oy. Konyat tám juní enché' k'al nin lej ok'lékil an pále'tsik:

—¿Tatá'xe' ni Kristo, xi Chakámláb k'al na Dios xu k'ak'náb?

⁶² Tók'on enché' na Jesús:

—Naná'. Ani ne'ech ti kin chu'utsik Naná', xin abadh abal kin wenk'on neye tin inik, buxúl tin eját na Dios xi ejtal in ejtował kin t'aja' ani tam kin tsích juní ban tokow.

⁶³ An lej ok'lek pále'tsik in mich'óna' k'al in chákub nin k'udhk'úmil xin k'wajbím abal anchan' ti tók'oyat k'al na Jesús ani in ulu enché':

—Yabich más i yéntsai i ólnax. ⁶⁴ A ach'a'ichsik xan tin ch'ikat t'aja' na Dios. ¿Jant'éy xo' a ulaltsik ki t'ajtsi?

Ejtal xi ta' ti junkunék, jununúl tin ulutsik abal walbidh t'ajat na Jesús ani in tomnál ka chemdhá.

⁶⁵ Tujey tám ti tubkayáb na Jesús k'al taltsik, ti putsuntsáb tin wal, ti cha'wáb k'al i k'ubaklek ani u usnal enché':

—¡Ka ulu xo' xita' ti cha'aw!

Ani pik'yat jeye bin wal k'al an belkol pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios.

Na Pedro in ulu ke yab in exlál na Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Na Pedro k'wajat cha'at bin elébil an pulek atá ani támk'i jachan', ulich jun in tsidhan xu t'ojnal

bin k'imá' an lej ok'lek pále'tsik. ⁶⁷ Tam ti chu'tat na Pedro ti dhilal, teloloyat alwa' ani utsan enché':

—Tatá' junax teye ta xe'ech k'al na Jesús xi Nasaret.

⁶⁸ Por na Pedro in ulu enché':

—Yab u exlál, nibal u cho'ób xant'éy a t'ilál.

Kale eléb xon tu oxnáb ani dhájan tám jun i pek'el. ⁶⁹ Chab chu'tat juní k'al an tsidhan ani tujeý kin utsa' enché' xi tá'tsik ti k'wajat:

—Jeché' an inik ja'ich jeye in kidhtal na Jesús.

⁷⁰ Por jajá' in wits'k'o kin ulu ke yab ani'. Tam ti más lej jun wé', utsan enché' k'al xi tá'tsik ti k'wajat:

—Tsubax lejtal, tatá' ja'ich teye jún ti éb xi jajá'tsik, pos tatá' i Galileo ani anchan' teye i káw jelti jajá'tsik.

⁷¹ Tujey tám kin ulu na Pedro abal kin tamu xata' yab alwa' max yab tsubax xowa' in ulal ani in lej tsubax ulu enché':

—Tsubax tu utsálsik ke yab u exlál xitam inik xi k'wajattsik a t'ilál.

⁷² Támk'i jachan', dhájan an pek'el tin chabtsíl. In chalpána' tám na Pedro xan ti usnék k'al na Jesús: “Tam yabél dhájnék an pek'el tin chabtsíl, tatá' óxílich a ulúmal ke yab tin exlál.” Ani uk'ik'íl ti k'wajay kin chalpay xowa' usnék k'al na Jesús.

15

Na Jesús tin tamét na Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Tam ti tsudhey, dhajawe t'ajat ti junkun nin ok'lékiltsik an pále'tsik k'al nin ok'lékil an judíotsik, k'al an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ani

k'al an Junkulom Awiltaláb. Tam tin chalpáchtsik alwa' xant'éy ne'ech kin t'aja', in júna'tsik tám wik'adh na Jesús ani in pidhna' ba na Pilato. ² Konyat enché' na Jesús k'al na Pilato:

—¿Tatá'xe' nin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

Tók'on enché' na Jesús:

—Tatá' a ulal abal anchan'.

³ K'al yán xata' ti walbiyat k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik. ⁴ Konyat tám juní k'al na Pilato:

—¿Yabxe' ne'ech ki tók'on? Ka ach'a' xan ti exom ti walbiyaltsik, in ulaltsik ke yán xata' a t'ajámal.

⁵ Por nibal anchan' yab tók'on na Jesús ani la-bandhájich tokot na Pilato.

*Bijtsin na Jesús abal ne'ech ka chemdhá
(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

⁶ Ech'ek'i tam u ajíbnáb an paskwa, na Pilato in walkál jun i wik'nél xi ka kontsin k'al an atiklábtsik.

⁷ Tam ti jachan' i k'ij, ta' ti balidh ban wik'axte' jun i inik xin bij ta Barrabás xi wik'nék junax k'al nin kidhtaltsik abal chemdhaxnéktsik tam tin péjeyám i awiltalábtsik. ⁸ Junkun tám an atiklábtsik abal kin kontsi na Pilato kin walka' jun i wik'nél jelt xan ti ech'ek'i in ujnámal in t'ajál. ⁹ Tók'oyattsik enché' k'al na Pilato:

—¿A lé'tsikxe' tu walkantsi an tin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

¹⁰ Konyattsik anchan' k'al na Pilato kom in cho'ób alwa' ke yab u le'náb ka chu'tat na Jesús k'al nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani jaxtám ti pidhnats na Jesús abal ka chemdhá. ¹¹ Por nin ok'lékiltsik an pále'tsik, in nixokna' an atiklábtsik kin konoy ka

walká na Barrabás. ¹² Konyattsik tám juní enché' k'al na Pilato:

—¿Ani jant' éy a lé' ku t'ajtsi xa bijyaltsik tin Pulek Tak'íxal an judíotsik?

¹³ Jajá'tsik tók'on kawidh ani in ulutsik enché':

—¡Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'!

¹⁴ Konyattsik tám enché' k'al na Pilato:

—¿Jant'om walastaláb in t'ajám?

Por jajá'tsik in óntsi kin ulu más kawidh enché':

—¡Ka chemdha' pajk'idh ban peltsidh te'!

¹⁵ Kom na Pilato in lé' ka jilk'on alwa' k'al an atiklábtsik, in walka' na Barrabás. In abna' tám ka lekbayat yánil na Jesús ani tayíl in pidhna'ich tám abal ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

¹⁶ Júná tám na Jesús k'al an soldadotsik bin kuxtánil an atá xon tu t'ajnal an lújundhaxtaláb ani kanyat ka junkun taja' ejtal xi k'e'et an soldadotsik. ¹⁷ Xeketliyat tám na Jesús k'al jun i k'udhk'um xi t'unuyich t'ajat k'al in chákní' ani k'wajbantsat bin ók' ti kwetsotsól dhipadh k'ídh. ¹⁸ Tujey tám ti labídhnáb enché' na Jesús:

—¡Ki k'wajay k'ijidh, Pulek Tak'íxal an judíotsik!

¹⁹ U t'oxyáb bin ók' k'al jun i te', u tubkayáb ani u tudhétsik tám tin tamét. ²⁰ Tam ti ok'ontsik kin ubát'na' ani kin labídhna', in wék'ontsichtsik tám an ti chak k'udhk'um, k'wajbantsat xi Jajá' nin k'udhk'úmil ani kaldhájich tám abal ka júná ka chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'.

Pajk'iyat na Jesús ban peltsidh te'

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Taman ti bél jun i inik xin bij Simón, xu tak'nal ban chabál Sirene, nin táta' na Alejandro ani na

Rufo. Jajá' u witsélich bin ale ani tam tu wat'elich taja', t'ajtsin ti chápláb k'al an soldadotsik abal kin kitnantsi an ti peltsidh te' xin ne'dhál na Jesús.

²² Júná tám na Jesús ban chabál xu bijyáb Gólgota. Ti tének káw, Gólgota, in lé' kin ulu: “In chabánil in beklék in ók' i chemélom inik.” ²³ Pidhan na Jesús ti yajtsik uxnél xuk'udh k'al i ts'a'iktaláb xu bijyáb mirra, por yab in le'na' kin uch'a'. ²⁴ Tam ti pajk'iyatich ban peltsidh te', wélchíxnantsat an tin k'udhk'úmil na Jesús k'al an soldadotsik, por yab anik'i, ok'ox ubát'intsik abal kin chu'u xant'éy kin lujuy kin áta' juntsik ti éb.

²⁵ Beléju i dhajaw tam ti na Jesús pajk'iyat ban peltsidh te'. ²⁶ K'wajbá bin ók' an peltsidh te' jun i dhuslab xin ulal xant'ók'i tin kwenta ti chemdhá. Enché' ti k'wajat dhutsadh: “Jeché' ja'ich nin Pulek Tak'íxal an judíotsik.” ²⁷ Pajk'iyattsik jeye ba peltsidh te' junax k'al na Jesús cháb i kwé'tsik, jún tin eját ani jún tin k'watab. ²⁸ Anchan' ti támun abal ka t'ájan xan ti k'wajat dhutsadh enché' ban T'okat Dhuslab: “Ájin jeye jelti max i walablom, jelti xi chemechtsik junax k'al Jajá'.”

²⁹ Odbijyat k'al xu wat'eltsik taja' tin tamét, in wíwók'liyaltsik nin ók' ani in ulaltsik enché':

—Tatá', xa ejtowel ka paku an pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios ani ne'ech ka kuba' juní ti óx a k'ítsá, ³⁰ ka lo'o xo' tabá' ani ki pa'ay ban peltsidh te'.

³¹ Tá' jeye ti k'wajat nin ok'lékiltsik an pále'tsik ani an ok'tsixtsik xin wilál nin tak'ixtal na Dios ti labídhnx ani u útsáxtsik enché':

—In lo'ómal k'e'ettsik ani xo' Jajá' yab in ejtowel kin lo'o tinbá'. ³² Max ani' lejtál Jajá'ich nu Kristo,

nin Pulek Tak'íxal an israelitatsik, ka pa'ay xo' ban peltsidh te' ani ne'ech tám ki bela'ich.

Xi ta' ti k'wajattsik tin wálím k'ejtsik pajk'idh ban peltsidh te', u odhbijixtsik jeye.

Nin chemtal na Jesús

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Tam ti ch'ejelich a k'ítsá, jik'wchin tin pubíl an k'aylá ani in t'ójontsi asta óx i wákal. ³⁴ Tam ti óxich i wákal, na Jesús in ulu kawidh enché':

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani? —jeché' an káw in lé' kin ulu: Dios tu Ajátik, Dios tu Ajátik, ¿jant'ók'i tin walba'?

³⁵ Taltsik xi taja' ti k'wajat, in ach'a'tsik ani in ulu enché':

—Ka ach'a', exom in kanál na Elías, an t'íltsix xi xe'chinék ti weje'.

³⁶ Jún ti éb k'ale adhik kin axdha' ban jiliy uxnél jun xata' jelti kwinim, in wik'a' bin tsúm jun i te', in utuntsi bin wi' na Jesús abal kin juch'u ani in ulu enché':

—Yabich más xata' ki t'ajtsi, wana ki chu'u max ka tsích na Elías kin pa'ba' ban peltsidh te'.

³⁷ Dhájan tám kawidh na Jesús ani chemech.

³⁸ Támk'i jachan', an tolow k'udhk'um xi ta' ti palat altá ban pulek atá xon tu k'ak'náb na Dios, xílan asta t'ek'at ani asta cha'at. ³⁹ An ok'lek soldado romano xi ta' ti kubúl tin tamét na Jesús, tam tin chu'u xan ti dhájan ani chemech, in ulu enché':

—Tsubax lejtal, jeché' an inik u Chakámláb k'al na Dios.

⁴⁰ Tá' jeye ti k'wajat i mímlábsik ti ów telom. Jé' k'wajat taltsik nin bij: na Salomé, na María Magdalena ani na María xin ko'ol cháb in chakámil, jún

in bij ta José ani xi tayíl in bij ta Jakobo. ⁴¹ Jeché' an mímlábsik, juniknadh ani tolmidh k'ál na Jesús tam ti k'wajay Galilea. Ta' jeye ti k'wajat más k'e'et i mímlábsik xi juniknadh k'ál na Jesús tam ti k'ale Jerusalén.

Jolyat na Jesús

(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tam ti exomich ti dhamul, tam an israelitatsik in t'ojoyal xowa' in yéntsál abal in k'ítsájl an koyóxnich, ⁴³ ulich na José xu k'wajíl ban bitsow Arimatea. Jajá' ja'ich jeye jun i ultaláb kidhtaláb k'al an Junkulom Awiltaláb. Jajá' k'wajat jeye in aytsím xowk'i na Dios ne'ech ka tujéch ti tak'ix ani in kuba' tinbá' ka ochich xon ti k'wajat na Pilato abal kin kontsi tin t'u'úl na Jesús kin joliy. ⁴⁴ Na Pilato labandhá abal in ach'a' ke jayk'i ti chemnek na Jesús. Jaxtám tin kaniy an ok'lek soldadotsik abal kin konoy max ani' lejtál ti chemnekich. ⁴⁵ Tam ti utsan k'al an ok'lek soldadotsik abal ani', utsanich tám na José k'al na Pilato abal awilich kin júna' kin joliy. ⁴⁶ In ch'a'ay tám na José jun i k'udhk'um, in pa'ba' nin t'u'úl na Jesús ban peltsidh te' ani in boliy k'al an k'udhk'um. K'ale tám kin k'wajba' ba jun i jólimtaláb xi ta' ti k'wajat cholk'adh bin akan jun i t'ujub ch'én ani tolilíl tin utu jun i yejche' t'ujub abal kin paxk'intsi k'ál tin wi'lébil an jólimtaláb. ⁴⁷ Na María Magdalena ani xi jún na María, nin nána' na José, in chu'utsik xon ti k'wajbantsat tin t'u'úl na Jesús.

Ejech ti ít na Jesús

(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tam ti wat'éch nin k'ítsájil an koyóxnich, na Salomé, na María Magdalena ani xi jún na María nin nána' na Jakobo, in ch'a'aytsik i niwiytaláb abal ka k'aletsik kin mawtsi k'ál tin t'u'úl na Jesús. ² Dhajawe tin jidhtal k'ítsájil an semana, k'aletsik ban jólimtaláb ani tam ti ulich taja' jayk'i ti eblinékich na k'ítsá. ³ Kónóxintsik enché':

—¿Jita' ne'ech ti ku wixk'intsi an ti t'ujub xi k'ál ti paxk'idh an jólimtaláb?

⁴ Por tam ti ulchichtsik, in chu'u abal an yejche' t'ujub xi k'ál ti paxk'idh an jólimtaláb jayk'i ti wixk'intsidh. ⁵ Ochichtsik tám altá ani in chu'u taja' buxúl tin ejáttsik jun xita' jelti kwitól inik. An kwitól inik xeketlidh k'al jun i dhak joch'at xeketláb ani jik'ey t'ajat an mímlábsik. ⁶ Por utsan enché' an mímlábsik:

—Yab ki jik'eytsik, u cho'óbich abal a ayaltsik na Jesús xi Nasaret, xi chemdhá pajk'idh ban peltsidh te'. Jajá' ejnekich ti ít, yabich wa'ach teché'. Ka tela'ti nú' xon ti k'wajbadh. ⁷ Ki k'aléchtsik ani ka utsa' nin exóbaliltsik ani na Pedro: “Na Jesús ne'ech ka okxin ka k'ale Galilea ani tatá'tsik tayíl; taja' ne'ech ka chu'utsik jelt xan ti utsámal.”

⁸ Kale tám adhik an mímlábsik ban jólimtaláb abal tokot u wipipíltsik ani u jik'él. Nibal xata' in utsa'tsik ni jun xita' abal u jik'élsik t'ajat.

Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al na María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Tam ti na Jesús ejech dhajawe tin jidhtal k'ítsájil an semana, ok'ox in xalk'a' tinbá' abal ka

chu'tat k'al na María Magdalena, xi káldhantsidh búb i at'ax ejattaláb. ¹⁰ Na María k'ale tám ani in utsa' xi xe'chinéksik junax k'al na Jesús ke jajá' in chu'úmal na Jesús. Xi xe'chinéksik k'al na Jesús, elantsik ti uk'nal ani ti t'e'pinal k'al na María. ¹¹ Tam tin ach'a' ke na Jesús ejnek ti ít ani ke na María in chu'úm, yab in bela'tsik.

*Na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al cháb nin exóbaliltsik
(Lk. 24:13-35)*

¹² Tayíl, chu'tat na Jesús k'al cháb nin exóbaliltsik tam ti ne'ech ti bél, por Jajá' in jalk'uyámal tinbá'. ¹³ Tam tin exla'ichtsik abal ja'ich na Jesús, witsiytsik xon ti k'wajat xi más an exóbaltsik ani in t'íltsi ke in chu'úmaltsik na Jesús, por nibal jajá'tsik yab beltsin.

*An punk'untsixtaláb xi jiltsin an abatwáletsik k'al na Jesús
(Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)*

¹⁴ Más tayíl, na Jesús in xalk'a' tinbá' abal ka chu'tat k'al xi lajújún an exóbaltsik tam ti buxutsik ti k'apul. K'wiyantsik tám k'al na Jesús abal yabtsik t'ajat u belom ani yabtsik t'ajat in exbayal, kom yab in bela'tsik xowa' t'íltsin k'al xin chu'úmaltsik ke na Jesús ejnek ti ít. ¹⁵ Utsantsik tám enché' k'al na Jesús:

—Ki k'aletsik putálk'i tin pubíl an k'ay'lá ani ka t'íltsitsik an ti alwa' t'ilab ejtal an atiklábtsik. ¹⁶ Xita' kin bela' ani ka pujan, ne'ech ka lo'ey; por xita' yab kin bela', ne'ech ka k'ale ban k'ibeltaláb. ¹⁷ Ejtal xita' kin beltsi an tin káwintal na Dios, ne'ech kin ejto kin t'aja' jeché' an exólsik: K'al tin

awital nu bij ne'ech kin ejto kin káldhantsi ti at'ax ejattalábsik xita' k'wajat teykómte k'al, ne'ech ti káwtsik k'al i ít káwintaláb ¹⁸ ani max yab kin chu'u ani kin téyna' i chan o max kin uch'a' jun i it'lab, yab xata' ne'ech kin tamu. Ne'ech jeye kin k'wajba'tsik nin k'ubak ban ya'ulstik ani ne'ech ka jeley jachan' an ya'ulstik.

Na Jesús k'adhích walk'i'

(Lk. 24:50-53)

¹⁹ Tayíl, tam ti ok'onich ti tawnábsik, júnájich tám walk'i' an Ajátikláb ani buxkan tin eját na Dios.
²⁰ Tam ti kaléch an abatwáletsik, xe'chin putálk'i kin t'ila' an alwa' t'ilab ani tolmiyattsik k'al an Ajátikláb kin t'aja' i labidh labandhaxtaláb abal ka cho'óbná ke tsubax xowa' in t'ilálsik. Anchan' ka t'ájan.

Nin tének káwintal an ok'óxláb
New Testament in Huastec Aquiche; hus
(MX:hus:Huastec)

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Huastec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Huasteco, Veracruz [hus], Mexico

Copyright Information

© 2005, Bible League International

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Huastec

© 2005, Bible League International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

04e7aafc-b4db-5bd1-9ba5-a77443df94ac